ЧАСОПИС ПРАВОСЛАВНЕ
ЕПАРХИЈЕ КРУШЕВАЧКЕ

Година IV ⁘ Број 14-15 (146/147)
Фебруар 2015. ⁘ Крушевац

ПРАВОСЛАВНА ВЕРА И ЖИВОТ

МАКЕТА ЦРКВЕ СВЕТОГ АПОСТОЛА ПАВЛА И СВЕТОГ НИКОЛАЈА
МИРЛИКИЈСКОГ ЧУДОТВОРЦА

С А Д Р Ж А Ј

Његово Преосвештенство Епископ крушевачки
Г. др Давид (Перовић)
ПЕЧАТ УЧИТЕЉСТВА

Славољуб Љуба Јовановић
ДА НАС БЕШЕ ПЕТОРО У МАЈКЕ

Милован Глишић
ПРВА БРАЗДА

КОНГРЕС О ДЕЦИ И НАТАЛИТЕТУ – АЛЕКСАНДРОВАЦ
БЕСЕДА ЕПИСКОПА КРУШЕВАЧКОГ
ГОСПОДИНА ДАВИДА

Др мед Антун Лисец
ДОПИС ДОКТОРИМА ИЗ ПОЖЕГЕ
НАКОН КОНГРЕСА О НАТАЛИТЕТУ
У АЛЕКСАНДРОВЦУ

Архимандрит Јустин Поповић
СТРАДАЊЕ СВЕТОГ ВЕЛИКОМУЧЕНИКА
ТЕОДОРА ТИРОНА

Протојерej-ставрофор Драги Вешковац
ПОУКЕ СТАРЦА ПОРФИРИЈА КАВСОКАЛИВИТА

ДОДЕЛА НАГРАДА ЕПАРХИЈСКОГ ЧАСОПИСА
„БОГОМЛАДЕНАЦ“ УЧЕСНИЦИМА ЛИКОВНОГ
И ЛИТЕРАРНОГ КОНКУРСА
ЗА УЧЕНИКЕ ОСНОВНИХ ШКОЛА

Љубица Петковић
ДУШАНКА ФЕЛДБАУЕР

ОБРАЋАЊЕ ЕПИСКОПА НА ДОДЕЛИ ОРДЕНА
СВЕТОГ САВЕ ДРУГОГ РЕДА

Љубица Петковић
ПРВА ГОДИНА ВЕЛИКОГ РАТА – 1914.

Протојерej Вукман Петровић
СУЗЕ РОДА МОГА

Љубиша Бата Ђидић
СЛОВО О ДЕСПОТУ

Прота Драгић Илић
ЈЕДНО СЕЋАЊЕ НА ВЕЛИКИ РАТ
ПРОТЕ ЉУБОДРАГА ЈОВАНОВИЋА

АРХИПАСТИРСКА ДЕЛАТНОСТ ЕПИСКОПА
КРУШЕВАЧКОГ ГОСПОДИНА ДАВИДА

На предњој корици:
Макета цркве Светог Апостола Павла и Светог Николаја Мирликијског Чудотворца

На задњој корици:
Са доделе награда епархијског часописа „Богомладенац“ (горе)
Епископ са децом у Бошњану, септембра 2014. (доле)

Фотографија на 4. страници је прузета са адресе http://static.panoramio.com/photos/o...l/13223097.jpg

ПРАВОСЛАВНА ВЕРА И ЖИВОТ

Са благословом
Његовог Преосвештенства
Епископа крушевачког Господина
ДАВИДА

Издаје:
Епархија крушевачка

Главни и одговорни уредник:
Протојерej Радиша Јовановић

Помоћник уредника:
Љубица Петковић

Редакција:
Протојерej-ставрофор Драги Вешковац
Протојерej-ставрофор ЂорђеМилојковић
Протојерej Драгић Илић
Протојерej Саша Величковић
Јерej Марко Максовић
Срђан Радивојевић
Јелена Протић Петронијевић

Сарадници:
Протојерej-ставрофор Љубивоје Радовић
Протојерej Драгиша Јовановић
Протонамесник Срђан Миленковић
Протојерej Александар Ерић
Протојерej Вукман Петровић
Протојерej Владимир Трошић
Јерej Милан Бањац
Љиљана Пантелић
Владан Марковић
Протођакон Драган Мијајловић
Ђакон Душан Југовић

Фотографије:
Протођакон Андрија Јелић
Стефан Перовић

E-mail:
pravoslavnaveraizivot@gmail.com

Адреса:
Епархија крушевачка, 37000 Крушевац
ул. Доситејева бр. 2, моб. тел. 063 807 31 24

Фотографије и рукописи се не враћају.
Потписани радови изражавају ставове аутора.

Дизајн, припрема и штампа:
ИНТЕРКЛИМА-ГРАФИКА – Врњци

Тираж:
1.000 примерака

ISSN 1452-1873

Његово Преосвештенство Епископ крушевачки
Г. др Давид (Перовић)

Печат учитељства

Печат учитељства у Господу јесу деца; она као посланица и спис учитеља које сви људи треба да знају и да читају (уп. 1. Кор. 9, 2; 2. Кор. 3, 2).

Деца треба да моле велику децу, своје свемоћне родитеље, да сачувају преостао нам живот на планети Земљи, и саму планету са децом на њој!

Био свет мали или велики, богат или сиромашан, нејак или моћан, земаљски или звездан и небески, свет живих или мртвих, најзад, живих бића или технолошких изума – кључ за његово постојање и разумевање, прихватање и управљање њиме – држе деца, и они који су као деца.

А над свом децом, и са свом децом заједно, господари и влада Бого-Дете и Бого-Човек – Господ Исус Христос, који воли децу, и деца Њега.

На крају, и Бого-Дете, и сва деца примају у своју заједницу само сличе себи – децу.

Ако одрасли постану као деца, ништа неће бити изгубљено, ако деца остану као деца, опет ништа неће бити изгубљено. Само ће, ако одрасли не постану као деца, све бити изгубљено.

Тако ће на крају и бити! Одрасли неће хтети да постану као деца.

Христос Бого-Дете ће онда доћи да суди, не деци, него одраслима који нису хтели да постану као деца, због чега је све и морало пропасти.

Тај злочин одраслих према деци неће моћи да прође без осуде одраслих, јер свет је био створен првенствено за Божју децу; односно за све који су као деца.

У Нову Земљу и на Ново небо биће уведена само деца, налик своме Бого-Брату, Бого-Детету Господу Исусу Христу, да са Њим вечно царују.

Славољуб Љуба Јовановић

ДА НАС БЕШЕ ПЕТОРО У МАЈКЕ

Здраво, моја вољена урвино,
здраво бреже, белутку, јаруго,
поточаро, башто, постојбино,
кућо стара, не видех те дуго.

Крај нађава совра усправљена
и црепуља хладна крај огњишта,
снуждили се ибрик и тестија –
пресушила стара појилишта.

На вериги виси црни бакрач.
На тавану бела паучина.
Зарђали и посипка и сач.
Задругују тмина и тишина.

На полици, у малој прегради,
где су некад мирисале дуње,
жалосно је, ал' шта да се ради,
молитвеник у прашини труне.

Са иконе, са источног зида,
Свети Ранђ'о са жезлом и вагом
ко скитницу посматра ме немо
с мирном сетом у погледу благом.

У дворишту усамљена крушка,
ужиљена кореном и веком,
над својом се хладовином љушка
као некад над мојом колевком.

Да нас беше петоро у мајке,
не би реза на вратима била,
нити икад на тавану нашем
не би сова своје гнездо свила.

Да нас беше петоро у мајке,
ова кућа не би била стара,
жита би се модра таласала,
брујала би наша поточара.
Да нас беше петоро у мајке.

Милован Глишић

ПРВА БРАЗДА

Уврх села Велике Врбице, чак горе – већ под планином Вратарном – види се одовуд, с Латковачких погледи, скромна сеоска кућица и уз њу две-три зградице.

То је кућа удовице Мионе. Покојни Сибин Џамић погинуо је у другоме рату иза Јанкове клисуре.

И сад се причају приче о Сибиновом јунаштву и куражи. Ко га год спомене у Великој Врбици, свак ће рећи: „Бог да га прости!...“

Његова Миона остаде самохрана с троје сирочади. Два синчића и једна кћи. Све једно другом до увета. Најстаријем, Огњану, беше тек седам година.

Сеоску кућу не може задесити грђа несрећа него кад остане без мушке главе.

Та је несрећа задесила још многе куће у овоме крају. Многа удовица жалила је и прежалила свога домаћина. После годину-две дана нека се преудаде; нека оде у род и одведе своју децу туђем оцу. Сибинова Миона не хтеде се угледати на своје, по несрећи, друге. Отресита и вредна жена прихвати у своје руке и тешке ратарске послове...

Миони се све чинило – доћи ће Сибин, па како ће му погледати у очи кад затече своју кућу растурену и пусту!...

Покојни Сибин има доста браће и братанаца, одељака. Сви су вредни, отресити, добродушни људи. Нема дана кад се који од њих не сврати кући Миониној – да јој помогне штогод.

Највише је помагао Миони млађи брат Сибинов, Јеленко.

Не једанпут говорио је Јеленко својој снаси:

– Зашто ме, снахо, не послушаш? Што не прећеш у нашу кућу? Видиш ли, јадна не била, да не можеш изићи накрај с том дечицом!... Куд ћеш, јаднице, пре? Да имаш сто руку, опет не би могла тако сама стићи да све урадиш... Што не дођеш барем док ти дечица стану на снагу?...

– Не могу, дешо! – одговорила би му Миона уздахнувши.

– Ама што не можеш, снахо? У нашој кући било би ти и лакше и рахатније...

– Како бих ја, болан дешо, могла угасити ово огњиште, где су се ова сирочад први пут ватре огрејала?... Шта бих рекла после својој деци кад би ме запитали: „Чија је, нано, она кућа што је зарасла у коров и зову, те нико не сме ни дању у њу ући?...“ Кад бих тако учинила, мене би сапрео онај хлеб и со, што сам појела у овој кући с покојним Сибином!... Сачувај Боже!... Никад, дешо, никад!...

Јеленко само слегне раменима, па зајми рало и волове, те оде на њиву да узоре Миони колико јој треба за усев.

Ти добри људи помагали су јој свакад у тежем раду пољском – што већ не може да савлада слаба женска рука. Они јој узору мало њиве, посеју и среде као себи. Остало ради сама Миона. Сама окопава, плеви, жање. Никад се неће пожалити да јој је тешко. Хоће и у томе да јој помогну. Њој чисто буде криво. Обично им одговори:

Хвала вам! Где је било теже ту сте ми помогли. Ово већ могу полако и сама!...

***

Пролази година по година.

Миона се већ навикла на самотињу и терет. Чисто сад не би веровала да може бити и друкчије! Деца јој поодрасла. Огњан узео петнаесту годину. Иде у школу. Велики је ђак. Душанка навршила тринаесту. Она увелико одмењује мајку у кућевним пословима. Ако Миона зором подрани на њиву да ужање који сноп више, или оде на ливаду да попласти оно што је Јеленко јуче покосио – неће у подне, кад се врати кући, остати без ручка. Душанка се брине о том, као каква матора редуша. Уме чак и погачу да умеси... Најмлађи, Сенадин, узео је девету годину. Још гради понекад пуцаљке од зове, али је кадар да причува јагањце и да истера овце на попас. Вајдица је и од њега.

Хвала Богу, дечица су Мионина здрава и весела, разборита и вредна. Одевена су као

из најбоље газдинске куће. Миони је пуно срце кад их погледа.

– Тићи моји лепи!… – шапутала би често, уздахнувши. – Боже јаки, молим ти се, подржи ме у здрављу и снази док ми не ојачају ова крила моја!…

Добар је Бог. Он је саслушао ову усрдну молитву самохране удовице.

Људи из села дивили су се дурашности Миониној. Свуд су је хвалили и њоме укоревали своје домаћице кад би се мало оленише. Само једно им беше за чудо: како је могла тако самохрана одвојити од куће Огњана и опремити га у школу! То су јој као и замерали.

И сам Јеленко прекорео је једанпут Миону због тога. Беше се свратио са својим стрицем, старим Јездимиром, па после разговора о свему и свачему, рећи ће снаси:

– Вала, свак ти се живи чуди како се дајаниш… Јеси вредна, јеси паметна. Само си нешто слудовала…

– А шта то, дешо? – упита Миона и погледа Јеленка мало зачуђено.

– Што оно дете не остави код куће, да ти барем штогод помогне? Толики имућнији и задружнији људи, па нису кадри одвојити своје деце… Ти си ионако сирота и мученица, па…

– Не дам ја, дешо, да ми деца буду последња у селу! – одговори Миона и замплами се мало у образу. – Покојни Сибин, Бог да га прости, често је говорио како ће, ако дочека, школовати Огњана. Ја сам му испунила жељу… Кад сам се мучила толико година, неће ми зар бити ништа ако се помучим још неко време…

– Оно јест, снахо – поче стари Јездимир. – Све је то лепо и корисно: али, опет, ти си, ето, сама у кући, па ти је заувар макар и мала помоћ и олакшица…

– Та Огњан ће ми сад о Петровудне изучити и остати код куће… Ако Бог да здравља, даћу одмах на јесен и Сенадина. Нећу ја да ми деца буду слепа код очију!… – одговори Миона тако поуздано и одсечно да јој ни Јеленко ни Јездимир не умедоше речи рећи.

Прозборише још две-три о другим стварима, па се дигоше и одоше.

Муж жена! – рече чича Јездимир полако, пошто одмакоше од куће Мионине.

***

Настао је часни пост. Зима већ превалила. Не дува више оштра устока ни хладни север. Сад се бели ветар игра голим гранама високих букава – пошав од Жупе, па све до Жељина, Нераће и Копаоника. Снег свуд готово окопнео. Само онај на Сухоме рудишту не хаје за бели ветар: он ће се расплинути тек после – кад припеку јунске врућине.

На све стране размилели се вредни ратари. Ору њиве, попевајући и надајући се доброј години.

Тек у подне стиже Миона из чаршије. Ишла је тамо зором да обиђе Сенадина.

Она је одржала своју реч. Огњан је о Петровудне довршио четврти разред, а Сенадин је одмах по Преображењу пошао у први.

Таман Миона оздо уз воћњак, а Душанка испаде из куће. Стутољила нешто у лепу шарену торбичицу, па све некуд жури.

– Куд ћеш ти, Душанка?

– Ене-де! Зар и ти дође!… – одговори Душанка готово као и збуњена. – Баш добро, да не остане кућа сама… Ето, ја пошла тамо до брала…

– Е? А где је он?

– На њиви тамо иза лаза… Рече да му однесем ручак.

– А зар неће доћи кући да руча?

– Неће.

– А што?

– Отишао је с воловима и ралом…

– Е! – чисто ускликну Миона. – Па што ми одмах не кажеш, весела била? Дај мени ту торбицу! Ја ћу му однети…

– Нека, нано, ти си уморна… Однећу му ја… Па, онда…

– Шта, чедо?

– Рекао ми брале да ти не кажем одмах. „Хоћу“, вели, „да обрадујем нану…“

– О, Бог ми га обрадовао!… Нисам ја, дете, уморна! Та нисам ни осетила кад сам дошла… Ех, баш ти не ваља посао – што ми одмах не каза! Видиш ти њега!… Дај ми ту торбицу! Подне је ето превалило!… А је ли отишао одавно?…

– Па и није. Тек ако је сад стигао на њиву…

Миона брзо узе торбицу од Душанке, загледа шта је спремљено, па оде журно.

Душанка оста пред кућом – гледећи чисто зачуђено за својом мајком.

***

Њива иза лаза нема више од дана орања. Земља потакша; кад је добра година, роди две-три крстине јарице.

Огњан таман образдио прву бразду, па хоће да оврати… кад ето ти му мајке.

– Нуто мога маторца како ми ради!…– кликну Миона радосно, притрчавши, па узе грлити и љубити Огњана.

Огњан се мало изненади.

– Па срећан ти рад, домаћине мој! – настави Миона. – Гле, гле! Како је то красна браздица, па како је дубока!… О, мене луде! Говорим којешта, а ти си уморан, работниче мој!… Дела, ево… ево, сеја ти спремила и ручак…

Ту Миона брзо повади из торбице што је спремљено. Простре торбицу, па разреди по њој: мало соли, лука, неколико печених кромпира, танку погачицу, заструг межганика, па и чутурицу, говорећи:

– Е, гле ти Душанке! Спремила ти и чутурицу вина. Маторка моја! Зна она шта ваља уморну човеку… Устави рало, сине! Доста си ми радио!

И сузе јој грунуше.

– Шта ти је, нано? – рече Огњан седнувши. – Ти плачеш?

– Ништа, сине, ништа! Ето смејем се!… Дела узми – гладан си, знам… Богами, и ја се забавих мало доле у чаршији… Да знаш како учитељ хвали Сенадина!…

– Седи и ти, нано, да ручамо заједно – рече Огњан ломећи и њој парче погачице.

– Нека, сине! Ручаћу ја код куће… Душанка ме чека – одговори Миона стојећи и као дворећи сина. – Ти мислиш и ја сам уморна. Нисам, Огњане! Могу ја ваздан стојати, синко!… Ама узми! Нека, стићи ћеш. Не мораш ти све данас узорати… Е, гле ти њега! Баш оре као маторац! Каже мени Душанка… А ја мислим – шали се, враг један!…

И опет јој сузе ударише. Она их брише рукавом и смеје се.

Огњан се чисто збунио. Неки пламен ударио му у лице. Заусти да рекне нешто, па баш не уме.

Миона га опет нуди.

Поче да ћерета с њиме као дете… све стојећи. Рече како ће очувати шеницу с те њиве – само за благе дане. Месиће од ње чесницу, колач за крсно име. Најлепше је брашно од старога жита.

– Само ако добро роди – рече Огњан. – Знаш и сама, нано, да нам је ова њива понајтакша… Жито се готово свакад изглавнича…

– О, родиће, сине!… Мора родити! Та оваке земље нема ни у Морави! Овде никад није било ни главнице ни љуља… Видећеш ти како ће ту бити добра пшеница!…

Огњан поруча, па се диже те прихвати опет рало и ошину волове…

Миона стоји и гледи сина како као петлић опскакује, теглећи за ручицу и навијајући ралом час на једну час на другу страну. Рад је тежак, а детиња рука још нејачка.

Неколико пута Миона хтеде да притрчи и да му помогне… али нешто не смеде. Ни сама не зна зашто!

Прибра торбицу, па пође полако кући.

Осврталa се небројено пута и гледала Огњана. Видела је – кад је узорао чак и трећу бразду!…

Обузе је нека чудна радост. И плаче јој се – и смеје јој се. Не зна ни сама зашто… Мало, па тек прозбори онако сама: „Та ред је једном да и мене Бог обрадује!… И зар ја нисам срећна? Ко то каже!… Те како сам срећна! Море, имам ја сина! Имам домаћина, хеј… Неће мени више пословати туђе руке… Аја!… Нема нико оваквог детића. Ено га оре!… Не може боље ни Јеленко!… Момак је то!… Још годину-две, па ћу га и оженити – ако Бог да! О, та и моја ће кућа пропевати!…“

Душанка не памти да је икад видела мајку веселију него тад – кад се вратила с њиве иза лаза…

Дошла је кући певајући неку веселу песмицу.

Конгрес о деци и наталитету – Александровац

Беседа Епископа крушевачког Господина Давида

30.08.2014. године

Ваша екселенцијо господине Југославе, стамени градоначелниче нашега дивнога града Александровца, Ваше ексе-

ленције градоначелници дивних вароши наше Епархије, али и суседних епархија; драге званице у овом тако важном часу; сарадници једног големог посла обављеног за мање од два дана, са темама које су блиставо изложене, обрађене, приближене, конкретизоване; драги и поштовани невидљиви сарадници који сте омогућили да се данас нађемо на овом месту у овако важном часу; драга браћо и сестре, децо Божија велика и мала; даме и господо; наши епархиоти, и редом. Ове речи дакле припадају не само господствености која нас краси вековима, него и једној блискости и брижности без које, наравно, не бисмо могли осетити ближњега.

Шта ми овде чинимо? Оно што је једино на потребу и најнасушније: саборујемо као подвижници живота, као проповедници живота, апостоли живота, а што још једанпут желимо да веру у живот, у Животодавца испољимо. Ето, на самом челу је Животодавац, Онај Који је Живи Живот и Који је Саможивот, Који је Афтоживот, како би рекли Свети Оци који су користили диван, најбогатији, древни језик и Библије и културе; класични, златни језик Отаца и учитеља Цркве.

Велики је залог у оптицају, велики су замаси. Ево нас на обалама живота који се пружа као пелагос и који засочује целокупну васељену и у њој целокупну стварност нашу. Даље од тога нећемо ићи, јер смо ми централна бића у васиони и у њеној твари. Али и све што би се пружало иза тога опет би био живот, опет би била бића духовна, бића интелигентна, бића христоцентрична, но не и ванземаљци у модерном смислу речи; дакле бића итекако заинтересована за наше постојање; земаљци који учествују у нашим животима и помажу нам да он буде смислен, жив и животворан.

Дозволите да се сетимо једне мисли нашег блаженоупокојеног Патријарха Павла, који је у не тако давној прошлости хтео да исповеди своју веру у живот па се као духовни пастир обратио свој деци, мушкој и женској. Он је том приликом подсетио да је живот оно што ми у суштини јесмо, а не оно што нисмо – смрт, пропаст, бављење небићем, односно потирањем себе. У том смислу он није престајао да понавља мисао од животне важности – све учинити да дамо најбоље од себе. Ако смо то учинили, макар оно и недовољно било, учинили смо највише, а наш недостатак ће надокнадити Животодавац и Надахнитељ живота. С друге стране иста мисао значи да не треба уливати капи отрова и греха у океан отрова који је грех и греха који је отров, јер ћемо пре или касније и сами морати да испијамо из исте чаше и океана.

Наш сабор посвећен животу и надахнућу за живот, борби за живот и подвизавању за живот, нека би се овековечио на целокупном нашем животном простору. *Удружење за опстанак* је сада једна мала војска храбрих,

неустрашивих људи који проповедају живот. Четврти Конгрес је свећа која гори – све су то дивне синтагме, реалне синтагме чији смо ми сведоци; сведоци да је у нашем народу многострадалном и многогрешном најжељнији живот; живот који би обогатио наш свет. Учинимо да он буде једно врење живота, и подсетник да на крају неће тријумфовати смрт него пуноћа живота; непресушни извор благодати и испијање енергија живота.

Јуче и данас било је неизбежно да смо сви као излагачи, као људи који су се јавно исповедали у своје име и у име науке која се бави најболнијим проблемом живота и смрти, створили једну атмосферу опорости, па и горчине, па и безнадежности. Али теме су биле такве да смо ми на ту и такву атмосферу били приморани. Међутим, у позадини целокупне теме, у пристаништу њеноме, итекако има чисте воде, итекако има живе енергије, итекако има мотива за радост.

Без намере да се оглушујемо и о гору стварност, рећи ћемо да ће једнога дана цело једно човечанство, да ће цела једна планета зачете, али нерођене деце заживети, да ће васкрснути, да ће се преобразити, да ће се појавити у узрасту Господа Исуса Христа Богодетета од тридесет година, и да ће се придружити човечанству које је одживело свој живот; а коме није било онемогућено да се као једанпут зачетом роди.

Зашто то кажемо? Да бисмо били као људи који имају наду, јер смо ми људи наде, и баштиници живота. Да смо људи вере, људи љубави који се подвизавају за живот. Ми дакле војујемо за живот који ће упркос свему живовати.

У то име вас све најсрдачније поздрављамо и верујемо, и исповедамо да ћемо вером, надом и љубављу наставити да живујемо.

Др мед Антун Лисец

Допис докторима из Пожеге након Конгреса о наталитету у Александровцу

1. IX 2014.

Поштовани доктори и сестре!

Прекјучер сам се вратио из Александровца код Крушевца, где сам, заједно с Преосвештеним Господином Епископом проф. др Давидом Перовићем, 29.VIII држао предавање на почетку конгреса „Србија – свећа која догорева“, који се одржавао у Скупштини општине, о разлозима прениског наталитета и како поправити стање, али без гријеха вештачких оплодњи, поштујући Божје заповиједи…

Ја сам католик, специјалист опће кирургије из Пожеге, а медицинском етиком се бавим већ преко 30 година.

Желим и Вама помоћи да се с поштовањем односите према Божјим заповиједима, према Његовом стваралачком плану, па тако и према животу свих људи, од зачећа до природне смрти, према Божјем дару плодности, моралним, брачним и обитељским вриједностима. У прилогу Вам шаљем текстове који су у Хрватској тискани у облику брошура и у широкој су употреби.

Овде се налазе образложења због чега се не смије судјеловати у гријесима контрацепције, стерилизације, умјетних оплодњи, убијања итд.

Не смије се судјеловати нити у оним дијагностичким процедурама које помажу у лову и одстрелу болесних. Не смије се убијати нити болесне!

Молим Вас, немојте допустити брошуре, плакате нити било што друго што би промицало умјетне плодње, контрацепцијска и абортивна средства или било која друга средства и поступке за извођење гријеха.

Труднице треба слати на разговор добрим православним и католичким свештеницима и монахињама – часним сестрама, који ће им помоћи да заволе свако зачето дијете, да га не убију.

…Код зачећа је тијело дјетета величине 0,1 до 0,15 мм, а тежина му је отприлике 0,004 мг. Управо на ту дјецу се односе Исусове ријечи: „Заиста, кажем вам, мени сте учинили колико сте учинили једноме од ове моје најмање браће“ (Мт 25,40). Не смије се нити њих убијати!

Што мислите, да се појави нетко који каже да му пијев славуја иде на живце, па почне уништавати малене славује који се у гнијездима још нису излегли? Јако би га се казнило, јер су код нас законом заштићени животи стотина животиња још док се не излегу или не окоте! Не може ме нитко увјерити да је нерођено дијете, без обзира какво било, мање вриједно од животиње која се још није излегла или окотила! Споменут ћу неке начине како су угрожени животи дјеце која се још нису усадила у материцу.

1. До зачећа и аутоматског убојственог учинка, преко спречавања усађивања у матерницу, врло често долази уз све врсте тзв. „контрацепцијских“ таблета, уз хормонске фластере, имплантате и разна хормонска посткоитална средства. На исти начин, убојствено дјелују и све врсте спирала, без обзира на врсту, такођер и оне које садрже хормоне или бакар. Дијете код свих тих средстава погине најчешће док жена која то употребљава, обично нити не примијети даје била трудна, јер јој менструација нити не изостане.

Сва ова средства јако штете и здрављу оних који их узимају. Некоје жене због тога и умиру.

2. Чује се да масовно убијају дјецу и приликом разних поступака везаних за умјетне оплодње. Чак и они који изводе гријехе умјетних оплодњи, признају да се роди мање од 5 % дјеце зачете у епрувети? Гдје су остала? Чак и од оне дјеце коју покушавају усадити у матерницу, већина погине због неприродних увјета.

3. Многа дјеца, ситна као точкице, умиру јер се не успијевају усадити матерницу, још и због упале њене слузнице – ендометриса. До тога може доћи због зараза вирусима, бактеријама и гљивицама, а има и мијешаних инфекција. Све ове заразе се преносе и преко грјешног средства презерватива. Обично се не појави изостанак менструације, па жена нити не примијети даје била трудна, иако је заправо била.

Некоја жена мисли да живи у неплодном браку, а заправо често занесе, али дијете због упаљене слузнице матернице умире и она трудноћу не примјети. Овдје се ради о вези између гријеха на сексуалном плану преко којег је дошло до зараза, са смрћу дјетета.

Некада се дијете ипак усади у матерницу, унаточ заразе, али умире касније, када већ жена зна да је трудна, па мисли да се ради о „спонтаном" побачају. Чак се можда нитко од гинеколога којима се обраћала није сјетио тестирања, па остаје заражена и губи вријеме за одговарајуће лијечење.

4. У почетку трудноће жена још на себи не примјећује знакове да под њеним срцем већ живи син или кћеркица. Поготово је то случај у периоду од зачећа па до изостанка менструације. Ипак,морамо чувати животе и здравље и оне ђеце која су још „скривена".

Јасно је да се не смије одстрањивати матерницу ако долази у обзир да је у њој живо дијете. Постоји читав низ других операција, па и дијагностичких процедура, прије чијег извођења треба бити сигуран да у тијелу жене не постоји живо дијете, да га се не би убило нити повриједило. За успоредбу, може се рећи да се не смије рушити кућу док долази у обзир да је у њој нетко жив. Леш убијеног дјетета које је прије имплантације било величине точкице убојице можда нису нити видјеле. Убили су том малом дјетету тијело али душа му је и даље жива и чека Судњи дан. А сада још и нешто друго, у вези сполно преносивих болести. Оне су данас у нашим срединама толико проширене као никада раније.

До тога је нарочито дошло због тога што је нетко давао подршку предбрачним и изванбрачним односима рекламом презерватива и обмањивањем народа да је то заштита од болести. Треба знати да нитко никада неће открити презерватив који човјека чува од гријеха. А гријех је у неком смислу СИДА душе. Гријех је овдје највећи проблем. Због њега пропада душа.

Осим тога, преко презерватива се ипак преносе и болести, па и оне смртоносне. Рекламом презерватива нису нити у једној земљи зауставили постотак заражених нити га смањили, него су само још више убрзали ширење ове смртоносне болести.

Центар за контролу болести САД-а је још концем осамдесетих година изјавио, што никада касније није оповргнуто: *„... ХИВ је изолиран из крви, слине, суза, мокраће, сјемена, цереброспиналне текућине, мајчиног млијека, те из ткива заражених људи... Кожа, нарочито када се огреба, порезе или огули, упале коже и друга оштећења, као и слузнице ока, носа, уста, а могуће и дишног пута (душник, бронхи, плућа), требају се сматрати као могући путеви уласка вируса.*" Ово је објављено у: Morbidity and Mortality Weekly Report, Atlanta-GA, US Dept. of Health, Education and Welfare, 1 April 1988, Vol. 37, No. S-4.

Реклама презерватива је довела не само до лажне сигурности да се тако неће пренијети АИДС, него је због потицаја на неморални живот довела до страховитог разбуктавања и других зараза. Тако је данас Хуманим Папилома Вирусум (ХПВ-ом) у САД-у заражена најмање трећина младића и дјевојака који живе предбрачним сексуалним животом. Тај вирус се преноси преко презерватива једнако као и без њега. Изазива рак матернице. Око 99 % жена које оболе од рака матернице, заражене су тим вирусом. Данас у Европи од рака матернице умире више особа него што их умире од АИДС-а.

Амерички национални институт за здравље је још 1996. год у документу „Consensus Statement on Cervical Cancer“ утврдио да употреба баријерних метода контрацепције у које спада презерватив, не потврђује да би се тиме спречавало ширење ХПВ-а.

Исти тај Национални институт за здравље, заједно с „National Institute of Allergy and Infectious Diseases“ и с „Department of Health and Human Services“ владе САД-а, су објавили да нема нити клиничких потврда да би презерватив штитио од заразе сифилисом, херпесом и Chlamydiom Trachomatis. Ви већ знате да Chlamidia изазива упале у матерници и јајоводима што често резултира неплодношћу. Некада заражена жена ипак занесе, али дијете због заразе често умре још прије порода.

АИДС се такођер преноси преко грјешног средства презерватива. Паралелно с великим рекламама презерватива зараза АИДС-ом се је у неким дијеловима Тропске Африке толико проширила да је већ заражено преко половине становника млађе доби.

Украина је земља у којој се већ више од 20 година можда најагресивније и најсистематичније, од свих Еуропских земаља, рекламира презерватив. Гдје су им резултати?

Паралелно с таквом „едукацијом“, постали су најзараженијоим земљом у Еуропи АИДС-ом, али и многим другим заразним болестима. Милијун и пол становника Украине данас болује од туберкулозе. Многи од њих су заражени резистентним, неизљечивим типом туберкулозе. Осим тога, због великог неморала, Б и Ц хепатитисима, у неким среднама је код њих заражено већ 15 – 17 % становништва, а негдје и 40 %.

Очито је да се неморалним одгојем који промиче презерватив или друге гријехе, доприноси још већем ширењу сполно преносивих болести. Немојте допустити такав одгој!

Већина заразних, па и смртоносних болести преноси се већ и љубљењем!

Подсјетимо се да се по ресторанима пере прибор за јело и чаше, односно да се не употребљава чачкалице за зубе које су користили други! А љубљењем би се пренијела већа количина бактерија и вируса него преко туђе неопране чаше или чачкалице!

То значи да би се они, који су имали предбрачни или изванбрачни сексуални контакт, требали истестирати на бројне болести, да би се, у случају потребе, могли лијечити.

Тестирање се не смије изводити грјешним начином. Увијек постоји могућност тестирања без гријеха.

Пред нашим очима се појављује нова патологија, толико посљедица заразних болести, као никада раније. Ви се с тиме сусрећете!

Заражене особе угрожавају животе и медицинском особљу. Није свеједно да ли је крв родиља заражена Б и Ц хепатитисима, ХИВ-ом и сл. или су то жене код којих нема зараза.

Будимо понизни, помислимо што ће бити с нашим душама послије наше смрти, немојмо судјеловати у гријесима контрацепције, стерилизације, умјетних оплодњи, у убијању, у неморалном одгоју, нити у било којем другом гријеху!

У случају оправданих разлога одгађања зачећа, постоји „еколошко“ рјешење, без гријеха, а то је суздржаност у плодне дане. Плодни и неплодни дани се данас могу поуздано открити и у случају неправилних циклуса, уз помоћ природних метода Билингсове и симпто-термичке. Али треба прихватити и морални аспект, па понављам да се сексуални живот уопће не смије проводити прије нити изван брака којега благослови драги Бог и који је за цијели живот!…

Поздравља Вас
Др мед Антун Лисец

Архимандрит Јустин Поповић

СТРАДАЊЕ СВЕТОГ ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ТЕОДОРА ТИРОНА

Незнабожни цареви Максимијан и Максимин[1] слаше по целом царству своја наређења да се сви хришћани, који окусе од идолских жртава, ослободе казне, а који се успротиве, да буду изведени на суд. У то време свети Теодор Тирон[2], који је са многим својим исписницама ратовао на Истоку, би преведен у пук Мармаритски, којим је командовао командант Вринка. Пук се овај тада налазио у понтијском граду Амасији[3]. У овом пуку стадоше нехришћани приморавати светог Теодора да принесе жртву идолима. А прави војник Христов Теодор, веран Богу, испунивши се Духа Светог, рече усред пука: Ја сам хришћанин, и мени је наређено да не приносим жртве прељубочиним боговима, јер имам Исуса Христа, истинитог Бога и цара на небесима. Командант Вринка рече: Послушај ме, Теодоре, узми све своје оружје, и као ратник приступи и принеси жртву боговима. Свети Теодор одговори: Ја сам ратник цара мог Христа, и не могу да ратујем за другога. На то командант Вринка рече: И ови сви тамо хришћани су, и ратују за римске цареве. Светитељ одговори: Сваки зна за кога ратује. Ја ратујем за мога Господара и Цара небеског Бога, и за једнородног Сина његовог. Присутни капетан Посидоније упита: И сина ли има бог твој, Теодоре? Свети Теодор одговори: Заиста има сина, Реч истине, којим све створи. Командант га упита: Можемо ли га познати? Свети Теодор одговори: Желео бих да вам Бог да такво разумевање, да Га познате. Упита га Посидоније: Ако Њега познамо, онда можемо ми оставити цареве наше и приступити Њему? Одговори свети Теодор: Ништа вам сметати неће да оставите таму и кратковремене цареве земаљске, па да приступите Богу живом, Цару и Господару вечном, и да ратујете за Њега као и ја. Тада командант Вринка рече капетану:

Оставимо Теодора неколико дана да о свему размисли, и изабере оно што је корисно по њега.

Добивши неколико дана за размишљање, свети Теодор се непрестано мољаше и слављаше Господа. А незнабошци дисаху јаро-

1) Под Максимијаном овде се разуме Максимијан Галерије, зет цара Диоклецијана (284-305), савладар његов на Истоку, и после њега наследник његов (305-311). Максимин Дака био је савладар Максимијану Галерију, коме је он био нећак. Од Максимијана Галерија он је добио на управу Сирију и Египат са титулом цезара. Царовао је готово једновремено са Галеријом (305-311).

2) Тирон значи регрут. Св. Теодор беше родом из места Хумиале у амасијској области у Понту.

3) Амасија – силно утврђен град у Понту, на обема обалама реке Ириса; некадашња престоница понтијских царева. Понт – североисточна област Мале Азије.

шћу на неке друге хришћане, које беху ухватили, и вођаху их у тамницу. Свети Теодор пак, идући за њима, викаше поучавајући их путу спасења и трпљења, да се не одрекну Христа Цара. Пошто ове затворише у тамницу, свети Теодор улучи прилику те запали идолиште мајке богова[4]. Но неки га видеше и оптужише. Градоначелник Кронид се уплаши због тога, ухвати Теодора и изведе га пред намесника Публија, говорећи: Господару мој, овај проклети човек, новоизабрани регрут, на несрећу је дошао у наш град, јер спали храм мајке богова наших, и осрамоти богове. Ја га ухватих и ево доведох твоме величанству, да по божанском наређењу царском господара васељене искуси заслужену казну за дрско дело своје. Намесник зовну команданта Вринку, и упита га: Јеси ли ти дао овоме власт да спали храм мајке богова наших? Он одговори: Ја сам га често саветовао. И дао сам му време да размисли, и принесе жртву боговима. А ако је то учинио, он је доиста унизио богове, и презрео царска наређења. Ти си судија, чини што цареви наредише.

Тада намесник седе на судијску столицу. Изведоше преда њ блаженог Теодора, и он га упита: Требало је да принесеш богињи жртву и кад, а ти си јој донео огањ, зашто? Свети Теодор одговори: Не поричем да сам то учинио. Запалих дрва, да би се камен опалио. Јер је ваша богиња и сила њена таква, да је огањ захвата и опаљује. Разљутивши се на то, судија нареди да га бију, говорећи овако: Моје кротке речи начинише те дрским. Немој ми одговарати са много речи, јер те најстрашније муке очекују, ако се не покориш царским наредбама. Одговори му свети Теодор: Не бојим се ни тебе, ни твојих мучења, макар била и најљућа. Чини дакле што желиш. Јер очекивање будућих блага, која су у Бога мог, саветује ми да будем храбар због наде на та блага и због венца сплетеног ми од Бога. Рече му судија: Принеси боговима жртву, Теодоре, па ћеш се ослободити мука које те чекају, јер ћеш страшном и горком смрћу умрети. Одговори свети Теодор: Муке које ми ти задајеш, нису за мене муке. Јер је поред мене Господ мој и Цар Исус Христос, који ме избавља од твојих мучења. Но ти Га не видиш, пошто су ти очи ума слепе.

На ове речи судија просто побесне од гнева и, рикнувши као лав, нареди да га вргну у тамницу, па врата закључају и запечате, и тако оставе да тамо умре од глади. Вргнут у тамницу, блажени Теодор би храњен Духом Светим. И прве ноћи јави му се Господ, и рече: Не бој се, Теодоре, јер сам ја с тобом. Не узимај више земаљске хране и пића, јер ћеш бити у другом животу, вечном и непролазном, са мном на небесима. – Рекавши то, Господ отиде од њега. А свети Теодор стаде певати и веселити се; придружи му се велико мноштво светих Анђела. Када стражари тамнички чуше дивно певање, потрчаше к вратима тамничким, видеше да су закључана и да су печати читави. Тада погледаше кроз прозорче, и видеше многе људе у белим хаљинама где заједно са светим Теодором певају. Уплашени, они известише намесника Публија. Овај одмах устаде и хитно дође тамници. И виде да су врата закључана и печати читави. А кад чу где унутра певају неки са светим Теодором, он нареди да наоружани војници опколе тамницу. Мислио је да се унутра са светим Теодором налазе неки хришћани. Но кад уђе унутра, он никог не нађе осим слугу Христовог Теодора, окованог у вериге и кладе. И спопаде страх и трепет намесника и оне што беху с њим. И изишавши из тамнице, опет закључаше врата и отидоше. Судија нареди да се светом Теодору сваки дан даје по парченце хлеба и мало воде. Но велики верни мученик Христов, – као што је написано: Праведник ће од вере живети (Авак. 2, 4; Рим. 1, 17), – никако Није хтео примати од њих ни хлеба ни воде, говорећи им: Мене храни Господ мој и Цар Исус Христос.

Сутрадан нареди судија да светог Теодора изведу преда њ на суд. Када му претстаде, он му рече: Послушај ме без мучења и казне, те принеси боговима жртву. И ја ћу одмах писати за тебе господарима васељене, и бићеш велики жрец богова, и добићеш велика одли-

4) Овде се подразумева незнабожачка богиња Цибела, кћи Неба (Урана) и Земље (Гее); она се сматрала као велика мајка богова, пошто ју је грчка митологија држала за мајку олимпијских богова са Зевсом на челу.

ковања, и заједно са нама седећеш на овоме престолу. А свети Теодор, погледавши у небо и прекрстивши се, рече мучитељу: Нећу се одрећи имена Христа мог све док је душа моја у мени, па макар ми тело огњем спалио, и разноврсним ме мукама мучио, мачевима секао, зверовима бацао.

Мучитељ, пошто се посаветова са командантом, нареди да светитеља обесе о дрво и да му тело стружу гвозденим гребенима. И толико стругоше мученика, да му месо попада са костију. А блажени Теодор појаше, говорећи: Благосиљаћу Господа у свако доба, хвала је његова свагда у устима мојим (Пс. 33, 1).

Удиви се мучитељ толиком трпљењу и јунаштву блаженог Теодора, па му рече: Зар се не стидиш, о најбеднији међу људима, што се уздаш у човека, званог Христос, који би убијен насилном смрћу, и што због њега тако неразумно трпиш толике муке и казне? А свети Христов мученик одговори: Нека ова срамота буде мени и свима који призивају име Господа мог Исуса Христа.

А кад народ повика да се учини крај с Теодором, намесник упита Теодора преко бирова: Хоћеш ли боговима принети жртву, или да те још више мучим? А свети мученик Теодор, одговарајући смело рече мучитељу: Безбожниче, и сваке гадости и обмане испуњени, сине ђаволи, зар се не бојиш Бога који ти је дао толику власт и моћ? Јер Њиме цареви царују и владаоци држе земљу (Прич. 8, 15.16). Приморавaш ме да оставим Бога живог, а да се поклоним камену бездушном.

Судија дуго размишљаше, па опет упита светог Теодора: Шта желиш, да будеш са нама или са твојим Христом? Светитељ му одговори с великом радошћу: Са Христом мојим бејах и јесам, и бићу. А ти чини што ти је драго.

Видећи да мучења ништа не могу против Теодоровог трпљења, намесник изрече овакву смртну пресуду: Наређујем да се у огњу спали Теодор, зато што се није покорио власти славних царева и великих богова, и што верује у Исуса Христа, распетог у време Пилата Понтијског, као што Јевреји казују.

Чим судија изрече овакву пресуду, одмах се приступи њеном извршењу. Слуге се одмах растрчаше и из оближњих кућа дрва довукоше на одређено место. Тада направише ломачу, и на њу поставише блаженог Теодора. И када светитељ прекрсти своје чело, и цело своје тело, огањ велики потпалише около њега. И сиђе Дух Свети, и расхлади мученика. И тако свети Теодор, хвалећи и славећи Бога, мирно предаде дух свој Господу. И видесмо, пише очевидац, где се његова чесна и света душа као муња вину у небеса.

А побожна и врлинска жена нека Евсевија измоли тело светог славног мученика Теодора, помаза га мирисима, обави у чисту плаштаницу и положи у гроб у дому свом у граду Евхаиту, који је под митрополијом амасијском. И сваке године празноваше његов чесни и свети спомен.

Пострада свети мученик Христов Теодор седамнаестог фебруара 306. године, у време цара Максимијана мучитеља, док у нама царује Господ наш Исус Христос, коме слава и моћ са Оцем и Светим Духом, сада и увек и кроза све векове, амин.

Приредио: протојерej-ставрофор Драги Вешковац

ПОУКЕ
старца Порфирија Кавсокаливита

Наше молитве не бивају услишене зато што нисмо достојни. Човек мора постати достојан да би се молио. **Ми нисмо достојни зато што не љубимо свога ближњега као самога себе**. Шта говори сам Христос? ***Ако, дакле, принесеш дар свој жртвенику и тамо се сетиш да брат твој има нешто против тебе, остави тамо дар свој пред жртвеником, и пођи те се помири најпре с братом својим, па онда дођи и принеси дар свој*** (Мт. 5, 23-24). Пре него што приступиш молитви, иди и помири се с братом својим, замоли за опроштај да би постао достојан. Ако се то не догоди, нећеш моћи да се молиш. Ако си недостојан, нећеш моћи ништа да учиниш. Када све доведеш у ред и припремиш се, онда идеш и приносиш дар свој.

Достојни постају они који желе и жуде да постану Христови, који се предају вољи Божијој. Немати своју вољу је врло драгоцено, то је све. Слуга нема своју вољу. Одсецање своје воље могуће је постићи на један једноставан начин – посредством љубави према Христу и посредством испуњавања Његових заповести. ***„Ко има заповести моје и држи их, то је онај који ме љуби; и који мене љуби, тога ће љубити Отац мој; и ја ћу га љубити и јавићу му се сам“*** (Јн. 14, 21). Неопходан је подвиг. Нама предстоји битка против господара таме овога света (Еф. 6, 12). Ми морамо да ступимо у битку с лавом који риче (1 Пт. 5, 8). Не смемо допустити да у борби победи свелукави.

Ради тога су неопходне сузе, покајање, молитва, милостиња, мољење праћено вером у Христа, а не маловерјем. Само нас Христос може спасти од мучне самоће. Молитва, покајање и милостиња. Ако немате новца, дајте макар чашу воде. И знајте да што се више освећујете, то више бивају услишене ваше молитве. Не присиљавајмо молитвом Бога. Не молимо од Бога да нас избави од свега и свачега, од болести и томе слично, или да реши наше проблеме. **Него молимо од Њега снагу и чврстину да поднесемо све.** Као што Он с добротом куца на врата наше душе, тако и ми добродушно молимо оно што хоћемо. Ако Господ не одговара, престанимо да за то молимо. Ако нам Бог не даје оно што тако упорно молимо, онда Он за то има свој разлог. Бог такође има Своје „тајне“. Ако верујемо у Његов добар промисао, ако верујемо у то да је Њему познато апсолутно све у нашем животу и да увек хоће добро, зашто се не поуздамо у Њега? Молимо се једноставно и мирно, без страсти и насиља. Знамо да је прошлост, садашњост, будућност, да је све то познато, обнажено и откривено пред Богом. Као што каже апостол Павле: ***„Нема твари сакривене пред њим, него је све обнажено и откривено пред очима Онога пред којим ћемо одговарати“*** (Јевр. 4, 13). Не изнуђујмо ништа. Такав напор наноси штету, а не добро. Не тежимо да добијемо оно што желимо, него препустимо то вољи Божијој. Јер што више жудимо за нечим, оно се све више удаљава од нас. Дакле, неопходни су стрпљење, вера и мир. Ако и заборавимо на то, Господ не заборавља никада, и ако је то на корист, Он ће нам дати оно што нам је потребно и када нам је потребно. У молитви тражимо само спасење наше душе. Зар није рекао Господ: ***„Иштите најпре Царство Божије, и ово ће вам се све додати“*** (Мт. 6, 33; Лк. 12, 31)? Лако, изузетно лако нам Христос може дати оно што хоћемо. Погледајте тајне. Тајна се нипошто не састоји у томе да се непрестано има на уму тражење нечег конкретног. Тајна је у томе да човек некористољубиво моли своје сједињење с Христом, не говорећи „Дај ми ово или оно…“ Довољно је рећи ***„Господе Исусе Христе, помилуј ме“.*** Бог нема потребе да сазнаје од нас шта нам је потребно. Он све то зна неупоредиво боље од нас самих, и даје нам Своју љубав. **Задатак се састоји у томе да се на ту љубав одговори молитвом и чувањем Његових заповести. Молимо да се испуни воља Божија. То је најкорисније и најбезбедније за нас и за оне за које се молимо. Христос ће нам све дати у изобиљу. Када постоји макар и најмањи егоизам, нема ничега. Да би Христос открио Себе унутар нас, наше срце мора бити чисто.**

ДОДЕЛА НАГРАДА ЕПАРХИЈСКОГ ЧАСОПИСА „БОГОМЛАДЕНАЦ“ УЧЕСНИЦИМА ЛИКОВНОГ И ЛИТЕРАРНОГ КОНКУРСА ЗА УЧЕНИКЕ ОСНОВНИХ ШКОЛА

У Белој сали Културног центра Крушевац, 6. фебруара 2015. године, збио се веома пријатан догађај – свечана додела награда и похвала учесницима ликовног и литерарног конкурса часописа „Богомладенац“.

У претходном броју овог часописа објављен је ликовни конкурс са темом „Црква у мом крају“ и литерарни конкурс са темом „Учинио сам добро дело“. Читаоци су били вредни и преко њихових учитеља и вероучитеља у редакцију часописа пристигао је велики број радова. Најбољи од њих награђени су књигама, похвалницама и новим бројем часописа. Подела награда била је повод за ово лепо окупљање.

Похваљени и награђени ученици су, са својим родитељима, наставницима и вероучитељима испунили Белу салу. Деца су ведрином и учтивошћу дала посебан тон читавом догађају. Присутне је најпре поздравио главни и одговорни уредник часописа протојереј Радиша Јовановић и најавио обраћање Његовог Преосвештенства. Речи благослова Преосвећеног Епископа Давида надахнули су све који су били у сали. Његово казивање стихова о тати и мами из књиге „Држава детета“ песника Радета Јовановића био је нарочити дар гостима, који је са њихове стране примљен са великом пажњом и одушевљењем.

Уследиле су још две песме из исте књиге које су казивали песник Раде Јовановић и ученик веронауке Михаило, и слово нашег Епископа о дечјим молитвама, које је прочитала Љиљана Пантелић, уредница „Светосавске баште“. Затим су награђени ученици примили благослов од Архијереја, награде и похвалнице.

Часопис за децу „Богомладенац“, који излази благословом Његовог Преосвештенства Епископа крушевачког Господина Давида, недавно је напунио своју прву годину постојања. Својом појавом обрадовао је бројне ученике основце и њихове родитеље широм Епархије крушевачке, али и суседних епархија.

П. Стевановић

Љубица Петковић

ДУШАНКА ФЕЛДБАУЕР

ктиторка цркве Светог апостола Павла и Светог Николаја Мирликијског

Задужбинарство, традиција која је имала свој процват у средњем века, када су владари и племићи подизали бројне цркве и манастире, последњих деценија поново постаје пракса у Срба. Појединци којима је Господ дао више но другима одлучују да се Дародавцу свих добара овим узвишеним делом захвале за оно што имају. Са само једним мотивом: „… да буде на ползу српскога народа…“ Том сабору благочестивих придружила се и сестра у Христу Богу госпођа Душанка Фелдбауер, Крушевљанка која живи у Бразилу, као ктитор-задужбинар цркве посвећене Светом апостолу Павлу и Светом Николају Мирликијском у крушевачком насељу Уједињене нације.

Госпођа Душанка рођена је 7. марта 1926. године у селу Бошњане код Варварина од оца Станислава, земљорадника и мајке Бранке Мишковић. Основну школу завршила је у родном селу, а Женску занатску школу у Крушевцу. По завршетку Другог светског рата удала се за службеника Државне геодетске управе Србије, Јеврејина по имену Павао Фелдбауер. Павао је пре венчања са Душанком, приликом примања Свете тајне крштења, добио име Павле.

Педесетих година њих двоје одлазе у Израел где су живели десетак година, потом у Бразил и настањују се у Сао Паолу. Вредно радећи стекли су иметак за пристојан живот. У Отаџбину су редовно долазили. Одувек су показивали велико разумевање за своје ближње, материјално су помагали чланове своје породице и пријатеље. А део своје племенитости уградили су у цркву Светог Луке у Бошњану, последње деценије 20. века, у више наврата дарујући манастир који је био на почетку изградње. Тада су ту боравиле монахиње Макрина и Павла са старцем Гаврилом.

После смрти господина Павла, који је сахрањен на Старом крушевачком гробљу, пле-

менита сестра Душанка одлучила је да у знак сећања на свог супруга дарује одређену суму новца за подизање храма. Тако је давнашња жеља Крушевљана да се у крушевачком насељу Уједињене нације подигне црква могла да се испуни. Најпре је преко свог брата господина Градимира Цветковића свој наум саопштила протојереју ставрофору Драгом Вешковцу, а онда и надлежном пароху свештенику Милану Тодосијевићу. Епископ крушевачки Господин др Давид благословио је да се отпочне са припремама. Разумевањем општинских власти додељена је парцела на добром локацији у улици Дринској б.б., са урбанистичко-техничком документацијом и дозволом за градњу, коју је, 2. марта 2014. године тадашњи градоначелник града Крушевца господин Братислав Гашић уручио Његовом Преосвештенству Господину Давиду. Тог дана Епископ је освештао Крст а на Васкршњи

уторак, 22. априла, са свештенством је положио повељу и камен темељац и освештао темеље. До октобра месеца текуће године Црква је „стављена под кров“.

Госпођа Душанка је ове јесени посетила отаџбину те јој је Епископ крушевачки Г. Давид, дана 7. октобра, у цркви чији је она ктитор уручио Орден Светог Саве другог реда, којом ју је одликовао Свети архијерејски Синод Српске православне Цркве – за делатну љубав према Светој Мајци Цркви. Цењеној сестри Душанки, која и даље живи у Сао Паолу, многаја љета у добром здрављу!

Душанка са супругом

Како би радови на цркви Св. апостола Павла и Св. Николаја били доведени до краја и започела своју узвишену мисију у овом делу Крушевца, и како би се изградили звоник и парохијски дом у планираном року, до марта 2016. године, то је потребно још средстава. Стога за оне који могу и желе да допринесу овом богоугодном делу наведен је жиро рачун на који могу извршити уплату – 125-1811174-32 код Пиреус банке.

„Ко Цркви даје Богу позајмљује
– речено је –
а Бог ником дужан не остаје!“

Душанка са сестрама

Душанка са породицом

ОБРАЋАЊЕ ЕПИСКОПА НА ДОДЕЛИ ОРДЕНА СВЕТОГ САВЕ ДРУГОГ РЕДА

Поштована у Господу госпођо Душанка, поштовани укућани, сродници, драга браћо и сестре,

Сви заједно узнесимо захвалност Господу Славе, Сведржитељу, Уметнику, Неимару, Стваоцу света и Садржитељу сваке светиње на још једном дару. Сви дарови се сустичу у храму, у Цркви Божијој, и у њему достижу пуноћу. Да је то тако, ево доказа: ево храма, ево нас у храму и ево једног заједничког сажетог исповедања вере; Господ и ми, као деца Његова, ова светиња, Црква Његова и деца коју Он даде овој светињи. У свему ми позајмљујемо од Господа и у Господа, те тако и дарове доброчинства, дарове добротворења, дарове ктиторства. Сва планета православна, сва васељена је украшена храмовима и даровима људи добротвора који се у томе по благодати поистовећују са Дародавцем, и од Њега позаимају ту енергију и ту силу која даље обогаћује све људе призване да постану свети, да се угради у храмове и у светиње. Зар од тога има нечег племенитијег?

Свакако да је срце наше сестре Душанке проговорило Господу у тајности, да је она у својој клијети најтоплије пожелела да Господу принесе уздарје, и то не сама, него заједно са својим супругом, који је, верујемо, у миру Господњем тамо где је место чистоте, место одмора, тамо где је сама рука Божија.

Сви смо ми једно црквено Тело и сви смо повезани са Светима, који нас једни другима предају, као што је овде случај са светим апостолом Павлом и светим Чудотворцем Мирликијским Николајем. Тако смо сви ми орођени међусобно и орођени са Господом, и у Његовоме Телу ми препознајемо једни друге. То су, дакле, јеванђелска, конкретна дела, која остављају трајнога трага у нашем народу, у нашој Цркви, али везано и за све оне који ће пожелети да једнога дана, рецимо сами прославе Господа, гледајући и слушајући како парохијани овога храма прослављају Господа. Тиме ће се наша мисија наставити на мисије свих великих дародаваца и мисионара; тиме ће и слава Господња порасти за онолико колико смо се ми својим срцем, својом душом, својим бићем пружили ка Господу.

Хвала, дакле, сестри Душанки, која нас је подсетила на све те велике и важне ствари наше вере, и што нам је омогућила да се и у овоме храму, као и у толиким другим, осећамо као они који се надносе над најфинијим огњем, најфинијом ватром која загрева и душе и тела.

Придружујемо се честиткама свих, желећи сестри Душанки дуга живота, уживања у слави Господњој, уживања у покајању, и да јој буде знано да се овим чином она већ уградила у овај храм као у вечну књигу сећања пред лицем Господњим.

На многа љета, здравствујте!

РЕЧ ГОСПОЂЕ ДУШАНКЕ:

Драга браћо и сестре, сретна сам што сам после шездесет пет година заједно са вама, што стојим испред ове лепе светиње коју сам уз Божју помоћ подарила свом граду. То је била и велика жеља мога покојног мужа Павла. Одувек сам желела да на овом месту буде црква, где ћемо моћи сви да се помолимо Богу и да се зближимо.

Захваљујем се свима присутнима који сте дошли да увеличате овај моменат и да се сви поздравимо. На здравље вам свима и добродошли. У мом срцу и души надам се да ћете наставити да ову свету кућу увеличавате. Хвала вам.

Љубица Петковић

ПРВА ГОДИНА ВЕЛИКОГ РАТА – 1914.

Из Летописа цркве Лазарице, установљеног о стогодишњици Великог рата на основу сачуване црквене архиве, протокола, забелешки и писаних беседа тадашњих свештеника.

1. јануара 1914. године у цркви Лазарици олтару служе и црквене требе обављају свештеници: прота Антоније Поповић (старешина), Спасоје Томић и Петар Николић[1].

19. фебруара. Прва недеља Великог часног поста[2]. Најављено је причешћивање војника „у петак на прежде освећеној литургији“; директор Крушевачке гимназије, „због владања заразних болести шарлаха и великих богиња“, саопштава одлуку да се ученици овог поста неће причешћивати[3]; жандарми се причешћују у петак.

Регрутни спискови

3. април.[4] Тражи се списак рекрута. Цркви је послат захтев, преко општинског суда и окружног проте, а од стране Команде XII пука „Цар Лазар“ Шумадинске дивизије, уз приложена три табака „Свештеников списак младића, рођених у 1893. години од 1. јануара до 31. децембра по Књизи за уписивање рођених Цркве Крушевачке Цара Лазара“. Списак има следеће рубрике: Редни број, Дан и месец рођења, Име младића, Име и презиме његовог родитеља, Занимање родитеља, Место рођења, Име и презиме кума и његово занимање и Примедбе.У задњој рубрици уписује се датум упокојења оних који нису живи и Р.Бр. из књиге умрлих (Бр. 1079, 3. априла 1914, Краљевина Србија, Суд општине крушевачке).

12. април. Са напоменом „Хитно је“, претходни захтев послат Цркви поново.

Свештеници код Лазарице пре Великог рата

14. април. Траже се подаци о младићима рођеним 1893. из села: Доњи Степош, Липовац, Гари, Вучак.

15. април. Траже се спискови младића рођених у: Паруновцу, Капицији, Мудраковцу, Гаглову, Мајдеву, Кобиљу и Головоду.

За неке упокојене траже се и достављају сведочења, или од свештеника из књиге умрлих или од укућана или других живих сведока.

Списак рођених 1893. г. из *Књиге рођених цркве крушевачке Цара Лазара*, садржи укупно 28 рекрута.

1) Ниједан није дочекао ослобођење Србије, прим. „летописца“

2) Године 1914. пост је почео задње недеље фебруара, Васкрс је био 6. априла по старом календару.

3) ЛБр.102,19. фебруара 1914.г.

4) Све године наведене су према старом календару, јулијанском, који је тада био у употреби у Србији. Грегоријански календар је у Србији уведен 1919. г.

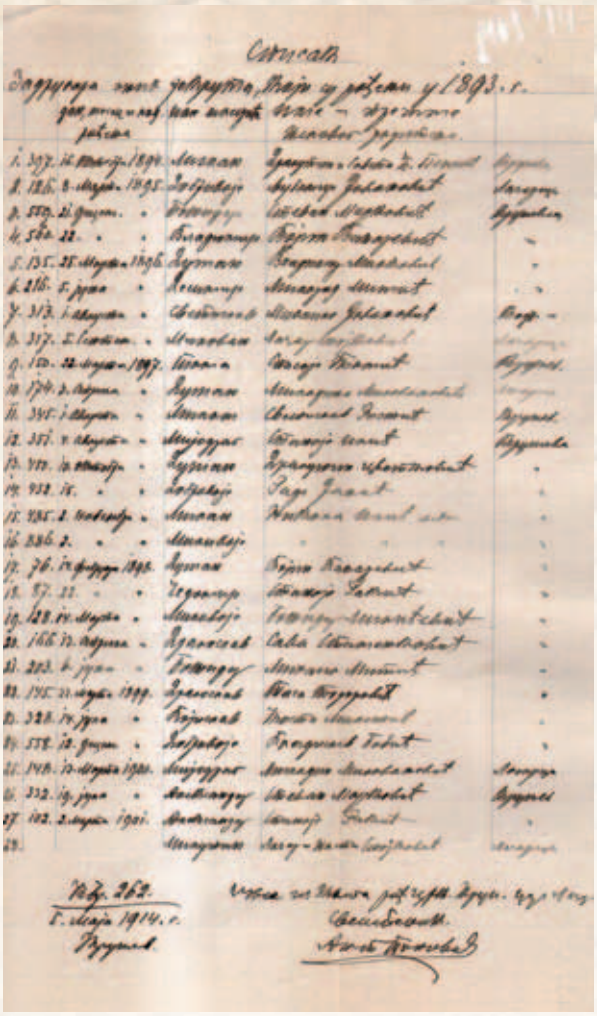

Списак регрута рођених 1893. године

7. јун. Сахрањен Тома, син свештеника Спасоја, у 17. години живота. Бог да прости.

15. јун. На Видовдан у барутани Обилићево освештан темељ за цркву Свети Агатоник. Присуствовао престолонаследник Александар Карађорђевић[5].

„15. јуна 1914. год. на Видов дан убијен Фердинанд престолонаследник аустријски и његова супруга Софија од Принципа“.[6]

17. јуна. Од надлежног Епископа Доситеја из Ниша стиже наредба: *Наређујемо да се по свима црквама повереног вам округа одмах одслужи служба Богу са молепствијем за победу српског оружја над непријатељем. Епископ нишки Доситеј*.

10. јула. Аустроугарска упутила ултиматум Србији.

„**15. јула** 1914. год. оглашен рат Србији од Аустријанаца због убиства Престолонаследника Фердинанда“[7].

16. јула Краљ Александар Карађорђевић обнародовао ратни проглас: *На нашу Србију насрнуло је велико зло. Аустроугарска нам је објавила рат… Срби, браните свом снагом своје огњиште и српско племе..!* Општа мобилизација.

22. јула од Епископа Доситеја још једна наредба за служење молебана за победу: *У име наше, да се прекосутра 23. ов. мца у целом вашем округу после литургије одржи молебан за победу оружја наше војске и војске наших*

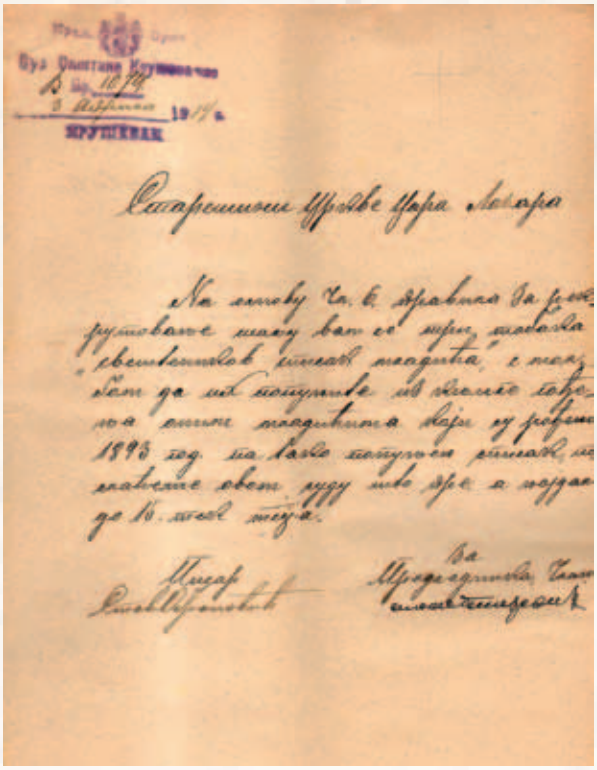

савезника браће Црногораца и Руса и њихових савезника. Бр. 1586. Епископ нишки Доситеј.[8]. Извршено!

24. јула од команде XII пука упућен захтев за спискове младића рођених година 1895. и 1896.: „ради уписа у последњу одбрану“. Послат Списак 229 младића, од чега се 46 упокојило, те је живих рекрута укупно 183.

5) Небојша Ђокић, Црква у крушевачком крају у време окупације, У: Крушевачки крај у окупацији, Крушевац, Историјски архив, Друштво за ослободилачке ратове Србије до 1918., 2001, 103.

6) Запис проте Хране Поповића на четвртини каролиста А-4 формата.

7) Исто.

8) ЛБр 437, 22.јул 1914.

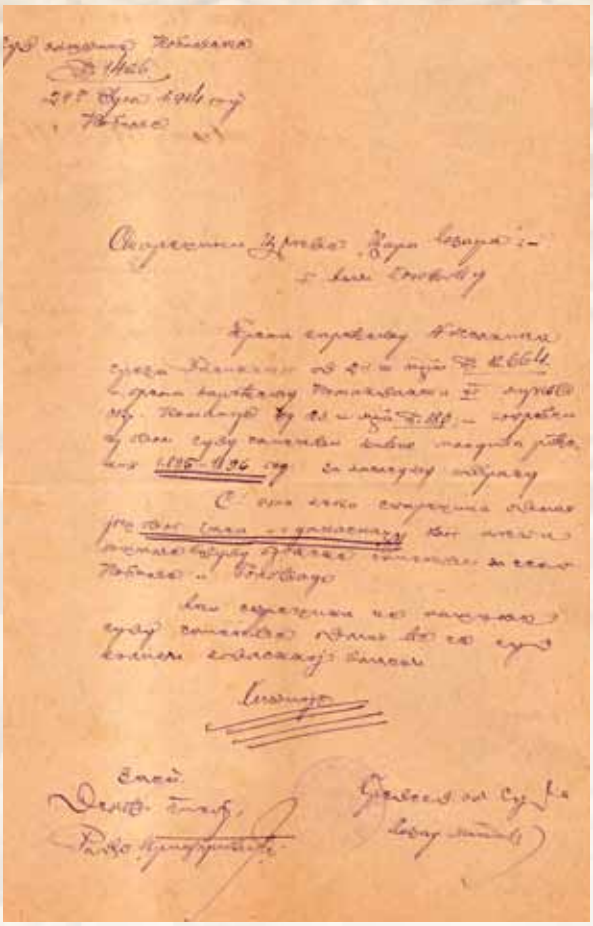

Регрути рођени 1895/96. године,
последња одбрана

Швапске снаге нагрнуле. Бомбардован је и заузет Београд. Ушле у рат: Русија, Немачка, Француска, Британија…

Од 2. до 11. августа вођена прва велика битка у Србији на Церу. Помогао је Бог Отаџбини и храбрим војницима. Под заповедништвом команданта Друге армије Степе Степановића победили војску под фелдмаршалом Оскаром Поћореком. И отераше их преко Дрине.

Септембра месеца целу Европу захватио ратни пожар. У Крушевац из Београда премештене многе земаљске власти: Државни савет, Касациони суд, Апелациони суд, Главна контрола, Народна банка и друга надлештва.

16. септембра од Суда општине крушевачке сваки допис Лазарици упућен садржи опомињуће речи – *хитно* и *врло је хитно*!, подвучено и по три пута црвеном оловком. У редовни рок регрутују се младићи рођени 1894. г. Протојереј округа крушевачког наређује – *„да по истој поступите“*. Црква Цара Лазара примила акт 16. септембра, старешина Анта послао „списак Окр. суду 17. септ.“

Говори се о новом нападу Аустроугарске на Србију.

7. новембра од Владике Доситеја, преко окружног проте наређено:

Свештенству цркве „Цара Лазара“, Ви ћете према наредби Господина Епископа Нишког од 6.11.914. год, ЕБр.изостављени, сада у идућу недељу 9. ов. т.мца, после службе тачније одмах одржати велико молепствије на победу српског оружја над непријатељем. О томе известити и суд Општине Крушевачке. Извршено![9]

Од 16. новембра до 15. децембра – Колубарска, односно Сувоборска битка. Фронт дужи од 200 километара. Победа. Ратном тактиком команданата: генерала Живојина Мишића, војводе Радомира Путника и војводе Степе Степановића и срчаношћу храбрих војника. А цео свет је очекивао вест о капитулацији мале Србије, јер је непријатељска војска била неупоредиво већа. Поможе Бог нашим јунацима.

Оде „њихова“ војска из Србије али остави пошаст у виду пегавог тифуса.

У Крушевцу ове године опојано укупно 783 лица, од заразних болести преминулих 216, а од пегавог тифуса 58.

Слава и част храбрим српским војницима који су животе положили на бранику Отаџбине!

9) Бр.226, Протојереј округа крушевачког, 7. нов. 1914. (20. по новом кал). Примљено 7. нов. Бр.581. Аксентије Протић.

Протојереј Вукман Петровић

СУЗЕ РОДА МОГА

Суза је огледало наших осећања. Истинске сузе су увек бистре и не могу да се сакрију.

И не треба их крити. Што пре натопе земљу, пре ће доћи љубљени Господ који ће обрисати сваку сузу са наших образа.

Ако неки народ не дугује сузе овој долини плача, онда је то народ наш српски. Наше сузе су сузе страдалне, сузе молитвене. Међаше наше отаџбине заливали смо својом крвљу бранећи их од отимача, а онда их убељивали сузама патње и молитава наших мајки, сестара и невести. Тада би се на њима огледало Небо. Тако је настала наша тробојка.

Битка за битком. Плочник, Марица, Косово… Устанци за устанком. Чокешина, Мишар, Чегар… Таково… Балкански ратови. Куманово, Скадар, Брегалница… Ране за раном, суза за сузом. А онда је дошао Велики рат. За онога који страда сваки рат је велики.

Први светски рат. Срби окренути ка Истоку, ка Јерусалиму, на својим плећима дочекали су смртоносни, студени ветар са Запада. Опет и опет битка за битком, опет и опет Господу се помолимо… Цер, Колубара… Сви знају за једну Голготу, Срби имају две. Загледани у Христову имали смо албанску Голготу. Распети између живота и смрти, победе и пораза, ропства и слободе, наде и безнађа… Гоњени злом које је могла зауставити само жртвена љубав. И заустављени су зли гонитељи у битки на Мојковцу. Зло је заустављено неизбрисивом братском љубављу, где је на Божић 1916. год. у одсудној бици за чување одступнице српској војсци, црногорска војска клицала *„ми їинемо Христос да се роди!“*

После албанских врлети, море. Један део мора примио је тела српских Новомученика. Тела у Плавој гробници, а душе у руци Господњој. Крф, Видо, Бизерта и васкрс српских војника. Опет и опет, у бој. Кајмакчалан, Солунски фронт… Победи Србин, војник Христов. Победа је вредела 1.300.000 хиљада живота положених за веру и Отаџбину. А суза? Колико је било суза? То зна Плава гробница где увек влада плима од суза рода мога. И шта још рећи, којим речима те описати мученички роде мој и голготска Отаџбино моја? Речима не можемо, можемо сузом.

Временом или невременом, кропљени крвљу и убељивани сузама, наши међаши су се смањивали овде у царству земаљском, а расли горе у Царству Небеском. То су наше две отаџбине, у једној страдамо са Христом у другој васкрсавамо са Њим. Зато су Христове сузе и наше. Њих нам нико не може отети. У њиховој бистрини блиста састрадална љубав, из њихове топлоте извире праштање, њима молитва Оцу небеском бива услишена, у њима је радост Васкрсења Христовога и Лазаревог, нашег васкрсења.

Љубиша Бата Ђидић

СЛОВО О ДЕСПОТУ

Можда неће бити примерено да ово мало слово о Деспоту почнем једном асоцијацијом која ми се на овом светом месту намеће.

Наупара има највећу по чудесности , раскоши и лепоти, розету која је настала под духовним окриљем Моравске школе градитељских и духовних твораца, оца и сина, оба светитеља, честитог кнеза Лазара и Деспота Стефана. Дуж расинске долине, такође обгрљена једном бистрооком речицом, налази се Манастир Милентија уз Баошићку речицу која има исти такав драгуљ – најлепшу међу најлепшим розетама Моравске школе коју је изродила српска ренесанса.

Помињем је јер нам је она на реду да је обновимо и вратимо јој стари сјај, помињем је, јер је и она као и ова, која је грађена ктиторском руком монаха Доротеја и сина му Данила, а заправо обе су грађене благородном покровитељском руком Кнеза Лазара и Деспота Стефана.

Поменуо сам те две најлепше розете у овој расинској долини које су сјајиле на духовном небу Србије као све друге у Моравској Србији: у Манасији и Каленићу, Велуђу и Руденици, Дренчи и Лепенцу уз све друге, и оне првотне, архетипске, очеву Лазарицу коју је саградио у славу рођења сина Стефана, па Раваницу, свој маузолеј, као и мати која сагради Љубостињу… Та светлост Србије ће нас чекати запретена после готово пет векова, као неугасиви жар, да јој се вратимо и поново је распршимо. Наравно да говорим о турском ропству, о тами и рушитељству, о борби за опстајањем. Али наша историја се тиме није угасила, имала је исти континуитет и жилу кућавицу у срцу српског православног народа!

А ко је био тај човек који је баш у то време светлео „као звезда над звездама“ – како каже његов биограф Константин Филозоф.

Суровост историје га није штедела, али рука Господња га је штитила невиђеном благошћу.

Са дванаест година отац, свестан своје жртве и вредности коју оставља, малолетном сину ставља у задатак да мора брзо да зри, младосно и духовно, емотивно и умно, у мужевству и чојству.

Чекао га је престо који је био вазалски, данак и ропство, вољену сестрицу да преда убици оца, гнев јачег и суровијег, издаја и клетва…

Ипак, било је нечег чудесног што се искалило у тој личности наше историје.

Ако се родио под тамном људском звездом судбинске несреће – она је просијала!

Тај највећи Крушевљанин, морамо то рећи, син је најнесрећнијег оца, али истовремено оног балодарног, који у косовском завету своје племе опредељује за царство небеско.

У духовну победу!

Тако ће и син све своје поразе претварати у духовне победе.

На мраморном стубу на Косову (који је вероватно наш први крајпуташ) у злу је видео моћ спасења. У вазалству сачувао је хришћанство и није дао свој крст који је са својим витезовима носио свугде: у ангорској бици (1402) побеђује у поразу.

И ослобађа сестру Оливеру.

И од Византије добија титулу деспота.

И чак и невесту – из царске породице Палеолога.

Кад од Угара добије Београд (1404) деспот је у дубоким тајним везама са хришћанима. (Толико о томе, како би рекао његов биограф Константин Филозоф).

Кад спасава земљу од отуђелог брата пише (1409) најлепшу посланицу, химну свеопште љубави којом је унутар себе, унутар свог бића побеђивао „све што љубав не превасходи“, јер љубав је Бог, како каже апостол (громовник) Јован. Као што је Свети Сава мирио браћу очевим телом, Деспот је мирио љубављу!

У Крушевцу, у очевом дому, што је емотивно морало деловати на брата.

Замислите ту снагу, ту моћ убеђења да се свет може измирити љубављу. Тог човека који

побеђује љубављу! Ако има заговорника идеје да Крушевац једног дана добије Споменик у славу Слова Љубве, биће то победа овог града над пророштвом који је изрекао у свом родном месту „да љубав све превасходи“.

Под којом је звездом сијао овај човек!

Када је 1412. био на сабору у Будиму Константин Филозоф га је видео (уз драгу сестрицу Јелену Балшић) као звезду међу звездама. Са државничком мудрошћу, са лепотом физичке богомданости, са одмереношћу племића и моћи витеза, у традицији достојанства старог српског царства, у духовној лепоти свевишње благости…

Деспот је побеђивао!

И од Европе добио титулу Змајевог реда!

Кад је успео да учини мирним десетак година своје владавине, како су се медоносно уклапале речи Константина Филозофа у идеју мира и правде којом се одликовала његова владавина и његова правдољубивост:

„А правда процвета и плод свој донесе.

Није гонио брзи спорога, нити богати сиромаха, нити је јачи отимао земљу својих ближњих, нити су моћници вадили мач, није се крв праведника проливала, нити су се изговарале зле и неразумне речи… онога који није сагрешио волео је и поштовао као и просјака…“

Та чудесна личност наше класичне и духовне историје оставила је у духовној култури српског народа оригиналан израз Моравског фреско-сликарства, градитељства, првог нашег универзитета у Ресавској школи, првих „неума“ у музичком нотном систему, велику тековину ренесансе која се и те како већ осећала на овим просторима. А кад је одлазио са овог света представљајући се у Господу (уз узвик: По Ђурђа, по Ђурђа…) на достојан начин неко, као народни певач је на најлепши начин означио место његове смрти:

„Предобри и мили, и слатки господин Деспот, о јао оном ко га виде на овом месту мртва“.

Пре него што ће потонути у турско невреме, Србија је као сунце у своме смирају засјајила у Деспотовом ореолу.

Његова личност је имала све од снаге великих унутрашњих победа. Побеђивао је у поразима. А то су духовне победе.

Сјај ове наупарске звезде с њим
објашњава и нас.
И оне милентијске.
Српско небо је са њим много лепше!

Прота Драгић Илић

ЈЕДНО СЕЋАЊЕ НА *ВЕЛИКИ РАТ*
ПРОТЕ ЉУБОДРАГА ЈОВАНОВИЋА

Мој је отац био четврт века парох у Великом Шиљеговцу. Тако сам сазнао за свештено-мученике Јовановиће: проту Аврама Јовановића и његовог сина проту Божидара Јовановића, који су били пароси великошиљеговачки. Првог су погубили Бугари 1917. године, а другог комунисти 1944. Свештеници Јовановићи, иначе, воде порекло из исте куће у Херцеговини из које је Свети Василије Острошки Чудотворац. По породичном предању њихов предак је одвео Свеца, као дечака, у манастир да се замонаши. Прота Аврам Јовановић имао је пет синова и четири кћери. Тројица његових синова били су свештеници. Протину парохију и породичну кућу у Великом Шиљеговцу наследио је најмлађи син – Божидар. Он је одбио позив свога професора светог Николаја Жичког и свога епископа Светог Доситеја Загребачког да тридесетих година прошлог века остави село у коме је рођен и оде у Чикаго да буде свештеник. Мученички је пострадао, с јесени 1944. године, на Багдали. Комунисти су му, најпре, убили старијег сина Владана. Имовина му је конфискована. Библиотека, наслеђена од оца, породична архива и иконе, спаљени су пред кућом свештеника Јовановића у центру Великог Шиљеговца. Други син проте Аврама Јовановића, који је био парох великошиљеговачки, звао се прота Љубодраг. Он је у доба *Великог рата* био заточеник логора у Хајнигсгрину (Јендриховице). О ратним данима и свом боравку у заточеништву он је 1928. године, у *Прегледу цркве епархије нишке* (година девета, број три, страна 121-124) писао: „Свакако да је један од најтежих тренутака нашег народног живота била српска пропаст 1915. године. Те кобне године морали су наши најбољи синови да напусте отаџбину, а мноштво народа да пролије крв на својој родној груди! Пиштаху деца за родитељима и цепаху се груди и срца родитељска за децом својом. Црни облак покри земљу нашу. У тој тмини сијаше пурпурна светлост од капи проливене крви наших мученика, а мртва тела наших бранитеља као да нам говораху: „Не бојте се, доћи ће светлост, јер без смрти нема васкрсења.“

Прота Љубодраг А. Јовановић објавио је у *Прегледу цркве епархије нишке* (духовном часопису, који је излазио са благословом Светог Доситеја Загребачког, под уредништвом оца Иринеја Крстића, а међу својим сарадницима имао: Сергеја Тројицког, Стеву Димитријевића, Лазара Мирковића, Радивоја Јосића, Теодора Титова… Сретена Динића), аутобиографску причу – *Сличица из ропства, Умирем са вером у Бога,* коју у наставку прештампавамо за читаоце *Православне вере и живота,* да се не заборави, а поводом јубилеја стоте годишњице од избијања Првог светског рата.

„Поуздање српског народа у Бога најбоље ће показати овај догађај из нашег ропства у бившој Аустро-Угарској монархији.

Бујица непријатељске мржње, културне земље, двојне апостолске монархије, беше захватила мноштво нејаке наше деце. Ни вапај родитељски ни цвилба отргнуте деце не раскравише окорела срца модерних европских варвара. Они се смејаху нашим патњама и извештаваху свога ћесара да су српски народ умирили и да су много деце заробили. Међу том нејаком децом био је и Миливоје Н. из крагујевачкога округа. Када је заробљен, имао је једанаест година. Колико је то јадно дете пропатило од непријатеља у логору, није могуће описати. Слабачко тело његово мучено му је глађу и зимом. А душа дечака патила је много! Зима, глад и туга ломиле су, полако, малог Миливоја докле не паде у болесничку постељу. Лежао је у првој болници, барака број пет, заробљеничког логора у Хајнигсгрину.

Била ми је додељена тешка свештеничка дужност у лагеру. Свакога дана морао сам да гледам изнурену браћу и да слушам њихово туговање за отаџбином. Исповедао сам их, причешћивао и примао њихове поруке за родбину у отаџбини. Патила је душа моја, јер сам све болове њихове носио у себи. Један од моје несрећне браће, који ми највише бола зададе, беше мали Миливоје. Ближили су се његови последњи дани живота. Тек што сам био напустио бараку у којој је он боловао, прође ми један аустријски војник и рече:

– Господине свештениче, један мали болесник, у бараци број пет, жели да вас види.

– У ком је одељењу? – упитах га.

– У соби број два.

Туга ми стеже грло. Недостајало ми је ваздуха. Пред петом бараком сам застао да спречим сузе које су ми почеле влажити очи. Уђох у „собу смрти“ – како су болесници називали собу број два ове бараке. Дочекаше ме четири тешка болесника.

– Ко ме тражи, драги моји? – упитах борећи се да не заплачем!

– Ја, господине – једва чујно одговори Миливоје.

Прођох и помиловах му главу. На кревету, изнад његовог узглавља, спазих мастилом на хартији развученим рукописом исписана три слова, као авет, t.b.c. Температура 39.9

– Шта желиш Миливоје?

– Хоћу нешто да ти наручим, јер осећам да ћу најдаље за један сат умрети! – одговори ми он.

– Миливоје, да ли знаш колико ме оневесељаваш када говориш о смрти? Зар смеш мислити на смрт, када знаш да имаш да порастеш и да мучитеље твоје казниш?

– О, господине, када не бих знао да те моја туга не боли, ја те не бих ни звао. Али, молим те, саслушај ме, јер ми се ближи крај живота.

– Па, реци ми шта хоћеш?

– Ја желим да умрем као српски војник.

– Видиш да сам у праву када ти кажем да нећеш умрети, већ да ћеш оздравити, порасти и у борби умрети као војник.

– Хвала ти што ме тешиш, али ја осећам да ћу убрзо умрети, па те молим да чујеш како то мислим да умрем као српски војник.

– Хајде, реци ми.

– Када умрем, да ми се на главу стави наша војничка шајкача.

– Добро, ја ћу набавити српску војничку шајкачу, али не да у њој умреш, већ да је носиш када оздравиш.

Мали Миливоје се захвали и рече:

– Ја нисам завршио све. Знаш, господине, када овде неко умре, онда му болничари узму све ствари, па те молим да пазиш да и моју шајкачу не узме когод. Ја бих желео да будем сахрањен као српски војник у шајкачи.

– Зашто то желиш?

– Е, мој господине, ти знаш да ће Бог једног дана погледати у мој гроб, па када ме види оваквог малог, он неће оставити а да не казни наше непријатеље, који су ме одвојили од моје мајке.

Наступи мала пауза…

Миливоје прибра последњу снагу и заврши:

– Ја умирем… с вером у Бога… да ће Он казнити… ове наше непријатеље…

Мали Миливоје издахну и заврши свој живот.“

Прота Љубодраг Јовановић изгубио је 1917. године супругу Славку, из познате куће Минића из Александровца, и кћерку Борку. Преминуле су у Великом Шиљеговцу од пегавца. У знак жалости и молитве за своје миле покојнице, он је 14. јула 1920. године Цркви Светог архангела Гаврила поклонио *Молебноје пјеније*. Рат је преживео његов син Ратибор.

Праунука проте Љубодрага Јовановића била је постдипломац на „Колумбија колеџу“ у Америци, и 2001. године је проглашена за најбољег студента тог универзитета.

Архипастирска делатност Епископа крушевачког Господина Давида

Од 10. јуна до 30. децембра 2014. године

11. јун. Његово Преосвештенство Епископ крушевачки Господин Давид примио је у посету Епископа рашко-призренског Господина Теодосија.

12. јун. Посетио је новоосновани Светоархангелски манастир на Мојсињској Гори.

14. јун. Служио у Саборном храму Св. Георгија у Крушевцу.

15. јун. Служио у храму у изградњи посвећеном Св. Николају мирликијском у селу Љубинци, у жупском намесништву. Положио Повељу у темеље храма. Чином протојереја одликовао надлежног пароха оца Слободана Ракановића.

21. јун. Поздравио беседом учеснике Међународни научног скупа „СДЕВ 2014", који је посвећен српским духовним и еколошким вредностима а одржан у Регионалној привредној комори града Крушевца

22. јун. Служио у храму Свете Тројице у Претрковцу, намесништва ћићевачког. Овом приликом одликовао протојерејским чином свештеника у пензији Живојина Живановића. Потом обишао храм Вазнесења Господњег у истом селу, посетио парохију подгорачко-витошевачку и храм Св. Петра и Павла у Грабову.

25. јун. Беседио на отварању научног скупа „Србија у првом светском рату – 1914", одржаног у Народној библиотеци Крушевац поводом стогодишњице Великог рата.

28. јун. Видовдан. Служио у цркви Лазарици у Крушевцу, после Литургије служио Парастос за све пострадале војсковође и војнике који су своје животе положили на бранику вере и Отачаства од Косовског боја до данас. У наставку водио литију до Споменика косовских јунака где је служио мали помен. Присуствовао свечаној седници Скупштине града.

29. јун. Служио у новом храму Вазнесења Господњег у селу Глободер, који је у припреми за освећење. Надлежног пароха о. Радишу Јовановића за досадашњи пастирски рад одликовао чином протојереја.

2. јул. Посетио манастир Мрзеницу.

3. јул. Присуствовао аматерској позоришној представи „Жене српских средњевековних владара" (XIII и XV века) одржаној на платоу између цркве Лазарице и њеног звоника, а коју су извели наставници ОШ „Јован Поповић"у режији Тијане Миленковић.

4. јул. Служио у манастиру Свете Недеље у намесништву крушевачком. Посетио школу „Јован Поповић" у Крушевцу.

6. јул. Служио у селу Крежбинац, намесништво ражањско.

7. јул. Служио у манастиру Светог Јована у селу Макрешане. После сечења славског колача присуствовао фолклорном програму.

8. јул. Посетио обитељ манастира Светог Луке у Бошњану. После вечерње присуствовао отварању изложбе слика под називом „Зора тајанственог дана", у парохијском дому цркве Лазарице, ауторке Ане Маричић, академског сликара из Крушевца.

11. јул. Освештао просторије Културног центра Крушевац. Служио бдење уочи празника Светих Апостола Петра и Павла у селу Ратаје, намесништва жупског. Том приликом Архијерејском Граматом одликовао г. Миломира Миљковића за верност и делатну љубав према Цркви.

12. јул. Служио у храму Светих Апостола Петра и Павла у селу Грабову, у намесништву ражањском.

13. јул. Присуствовао увођењу у трон Митрополита загребачко-љубљанских епископа јегарског Порфирија (Перића), које је Његова Светост патријарх српски Г. Иринеј обавио уз саслуживање бројних архијереја у храму Преображења Господњег у Загребу.

20. јул. Саслуживао, уз друге архијереје СПЦ, Патријарху српском Г. Иринеју

приликом увођења у трон Епископа аустријско-швајцарских, Г. Андреја (Ћилерџића) у храму Васкрсења Христовог у Бечу.

24. јул. На дан трогодишњице од Хиротоније и увођења у трон Епархије крушевачке служио у Саборном храму Св. великомученика Георгија у Крушевцу. По Литургији Епископу Давиду одслужена је доксологија, са жељом да дуго води Епархију, свештенство и поверени народ.

25. јул. На дан Чудотворне Иконе Пресвете Богородице Тројеручице служио у саборном храму у Крушевцу, уз саслуживање бројног свештенства и ђакона Епархије, потом су преломљени славски колачи и приређена трпеза љубави. Одржао радни састанак свих намесника Епархије крушевачке. Увече учествовао на „песничкој слави" на летњој сцени КПЗ Крушевац.

27. јул. Служио у селу Пољаци, ЦО Дворане, поводом храмовне славе. Освештао темеље за нови парохијски дом.

26. јул. У Саборном храму у Београду, са другим епископима Српске православне Цркве, саслуживао Патријарху Г. Иринеју на хиротонији Епископа Сергија (Карановића) и његовог увођењу у трон епископа Средњоевропских.

29. јул. Посетио цркву Светог апостола Павла и Светог Николе у изградњи, у крушевачком насељу „Уједињене нације". По вечерњој служби, у амфитеатру цркве Лазарице присуствовао представљању књиге протојереја-ставрофора Србољуба Милетића „Старац Никанор Хилендарац".

30. јул. Поводом храмовне славе служио у парохији доњовидовској намесништва ражањског.

1. авг. Празник Светог Стефана деспота српског и преподобне матере Евгеније. Служио у манастиру Љубостиња. После Литургије и

Трпезе љубави, посетио скит Свете преподобне матере Параскеве и сестринство, у близини Љубостиње. На позив мати Варваре, игуманије манастира Руденица, служио

Бдење уочи Светог Илије, храмовне славе ове обитељи.

2. авг. Служио Литургију у парохији макрешанској код Крушевца, а бдење у храму Св. Тројице у селу Лесковици у намесништву жупском.

3. авг. Уз друге архијереје саслуживао Патријарху српском Г. Иринеју приликом увођења у трон Епископа жичких Владике Јустина (Стефановића), одржаног у храму Светог Саве у Краљеву. Поподне присуствовао предавању умировљеног Епископа захумско-херцеговачког Атанасија на тему „Домаћин Дома и Домаћин Домостроја" – у порти цркве у Великој Дренови.

4. авг. Служио у парохији станишиначкој у Архијерејском намесништву жупском. Потом обишао Гоч, извор

реке Расине и гостољубиву породицу Чомагић.

6. авг. Примио у посету Епископа врањског Г. Пахомија.

7. авг. Служио Литургију у храму Свете Ане, у селу Бучје. На позив протојереја Верољуба Благојевића служио бдење у храму посвећеном преподобномученици Параскеви у Мајдеву.

8. авг. Освештао храм Свете Петке у селу Каменаре и у

њој служио прву Свету Архијерејску Литургију. Навече Св. Пантелејмона служио вечерње у Медвеђи.

9. авг. Служио у храму Св. Пантелејмона у селу Пепељевац у намесништву крушевачком. Пререзао славски колач, присуствовао културно-уметничком програму. Навече присуствовао бдењу у цркви села Пољна, у намесништву трстеничком.

10. авг. Присуствовао увођењу у трон епископа тимочких Господина Илариона (Голубовића), досадашњег настојатеља манастира Буково, а које је обавио Патријарх српски Г. Иринеј у Саборном храму Пресвете Богородице у Зајечару. Увече присуствовао вечерњој служби у храму Свете Тројице у крушевачком насељу Мудраковац.

11. авг. У намесништву темнићком служио у храму Св. Архангела Гаврила.

12. авг. Служио у манастиру Св. Архиђакона Стефана у Лепенцу код Бруса.

13. авг. Служио у првој парохији великоврбничкој, у селу Дашница.

14. авг. Служио у парохији трешњевичкој, у намесништву темнићком. Служио Бдење а **15. авг**. Литургију у манастиру Наупаре.

16. авг. Служио у скиту Свете Петке, у намесништву трстеничком.

17. авг. Служио у парохији плањанској, у намесништву ражањском.

18. авг. Навече Преображења свечано бдење служио у парохији јабланичкој.

19. авг. На дан храмовне славе служио Свету Архијерејску Литургију у цркви Преображења Господњег у Брусу. Истога дана посетио манастир Светог Николе у Земаници (Косово).

27. авг. Служио Бдење уочи Успења Пресвете Бого-

родице у храму Св. Ђорђа у Крушевцу.

28. авг. На Празник Успења служио у манастиру Велуће.

29. авг. Служио у александровачком храму у изградњи посвећеном Сабору Светих српских Просветитеља и Учитеља. Током дана у свечаној сали ове Општине учествовао на Четвртом националном конгресу о деци под називом „Србија – свећа која догорева".

30. авг. У Александровцу отворио први Сабор о наталитету. Присуствова вечерњој молитви у храму Светог Романа у Манастирку.

1. септ. Служио у храму на гробљу у селу Дренча, сазиданом између два рата и посвећеном Светој Петки а у коме никад није служена Литургија.

3. септ. Служио у цркви села Бошњане, намесништва темнићког.

4. септ. На дан славе служио у храму Св. Агатоника на крушевачком Старом гробљу. У Легату Милића од Мачве присуствовао отварању изложбе радова са колоније „Молитве на језеру".

5. септ. У Владичанском двору у Новом Саду у име присутних и у своје име честитао имендан Епископу бачком Г. Иринеју (Буловићу).

7. септ. У Химелстиру, у манастиру Успења Пресвете Богородице, присуствовао увођењу у трон Епископа средњоевропских Господина Сергија (Карановића).

10. септ. Учествовао у раду округлог стола на тему „Духовност и екологија" у оквиру ликовне колоније „Молитве на језеру", одржане на Јастрепцу.

11. септ. Служио у цркви Св. Јована у Орашју – намесништво темнићко, потом посетио Обреж и храм Светог Илије. Присуствовао отварању изложбе посвећене српској хероини Милунки Савић, у организацији Народне библиотеке „Јефимија" и Народног универзитета у Трстенику у оквиру манифестације „Јефимијини дани".

13. септ. Са осталим српским архијерејима саслуживао Патријарху Иринеју приликом устоличења Епископа славонског Г. Јована (Ћулибрка) у Саборном храму Свете Тројице у Пакрацу.

14. септ. Служио у храму Светог Георгија у Читлуку. Овом приликом освештао живопис храма а потом одликовао већи број дародаваца.

19. септ. Уз друге српске архијереје, саслуживао епископу зворничко-тузланском, Г. Хризостому, на Литургији у Ветернику, Епархија бачка, поводом прославе епархијског Патрона светог архангела Михаила.

20. септ. На Претпразништво Рођења Богоматере освештао новоподигнути храм Св. Мученице Недеље у Коњуху. Том приликом заслужним појединцима и установама поделио Архијерејске грамате и то: Електропривреди Србије из Трстеника, Васпитно-поправном дому из Крушевца, Грађевинском одбору за изградњу цркве у Коњуху, Зорану Обрадовићу, Светолику Јанковићу и Дарку

Сибиновићу из Коњуха, Дејану Јевтићу из Пољне и Слободанки Карајков из Новог Сада.

Госпојинско бденије служио у манастиру Светог Николаја у Својнову.

21. септ. На дан крсне славе служио у цркви Лазарици.

22. септ. На дан славе Св. Јоакима и Ане служио у манастиру Стрмац. Пререзао славски колач. После трпезе љубави посетио цркву Преображења у Брусу и упознао се са током њеног реновирања.

25. септ. У селу Стопања освештао новоподигнути звоник цркве светих апостола Петра и Павла и одслужио вечерње. Г. Милосаву Цураковићу доделио Архијерејску грамату за показану делатну љубав према Цркви.

26. септ. У цркви Лазарици служио крстовданско вечерње и јутрење са изношењем Часног Крста.

27. септ. Служио у манастиру Коморане. Потом отворио такмичење у лепом писању – калиграфији, у згради старе школе.

27. и 28. септ. У новосадској Саборној цркви присуствовао наречењу и хиротонији архимандрита Јеронима (Мочевића) у чин Епископа

јегарског, викара Епископа бачког.

30. септ. Служио у манастиру Свете Недеље у селу Петина, у намесништву. крушевачком. Освештао крстове за нови храм Светог Пророка Илије у парохији дворанској.

5. окт. Служио Свету архијерејску Литургију у цркви Светог Прокопија у Јасици.

6. окт. Служио у парохији лучинско-браљинској, намесништва ћићевачког.

7. окт. У цркви Светог апостола Павла и Светог Николаја Мирликијског (у изградњи, насеље Уједињене нације) доделио Орден Светог Саве другог реда ктиторки госпођи Душанки Фелдбауер.

9. окт. Служио у импровизованој капели парохијског дома цркве Светог Георгија. Од команданта гарнизона Крушевац пуковника г. Синише Кресовића примио Захвалницу као израз добре сарадње између Гарнизона војске Србије у Крушевцу и Епархије крушевачке.

11. окт. Са верним народом у цркви Покрова Пресвете Богородице дочекао мошти Преподобне Параскеве донесене из манастира Фенек.

12. окт. Служио Свету Литургију у Покровској цркви на Расини.

13. окт. Присуствовао свечаној седници Скупштине општине Ражањ поводом дана Општине. Беседом се обратио домаћинима и честитао јубилеј. Служио бденије у манастиру Покрова Пресвете Богородице у Мрзеници.

14. окт. На Дан храмовне славе манастира Лешје служио Свету архијерејску Литургију у овој обитељи.

14. окт. Обратио се присутнима на свечаној академији „Слобода Крушевца“, одржаној у Крушевачком позоришту а поводом обележавања ослобођења Крушевца у Првом и Другом светском рату и присуствовао културно-уметничком програму.

15. и 16. окт. Одржао редовна предавања на Богословском факултету у Београду.

21. окт. У храму пророка Илије у Обрежу освештао палионицу свећа, а потом служио свету Литургију са

свештеницима, монасима и ђаконима темнићког намесништва.

26. окт. На Св. Димитрија Чудотворца, у Саборном храму у Видину, поред осталих православних епископа, саслуживао на Светој Литургији којом је началствовао Његово Високопреосвештенство Митрополит видински Доментијан. Затим су гости присуствовали свечаној седници Скупштине општине Видин.

27. окт. У парохији дворанској служио Литургију и помен свештеномученику оцу Стојану Цветковићу. Пререзао славски колач. У поподневним часовима посетио Велику Дренову и освештао новопостављени Крст поред цркве у изградњи. Посетио и сестринство манастира Светог пророка Илије.

31. окт. и 1. нов. На дан храмовне славе служио у манастиру Светог Луке у Бошњану. Са епископом врањским Г. Пахомијем служио бдение уочи дана Св. Прохора пчињског у истоименом манастиру. Сутрадан саслуживао на архијерејској Литургији, освештао новоосликане иконе у храму. После литије и сечења славског колача служио помен на гробу архимандрита Пајсија (Танасијевића).

2. нов. Служио Свету Литургију у парохији рашевичкој, у Архијерејском намесништву темнићком.

5. нов. У трстеничкој цркви Пресвете Тројице са свештенством Епархије служио Божанствену Литургију Јакова, брата Господњег.

5.и 6.нов. Одржао редовна предавања на Богословском факултету

7. нов. Навече празника Св. Димитрија солунског, служио бдение у параклису Саборног храма у Крушевцу.

8. нов. На Митровдан служио у Великој Дренови, потом посетио обитељ манастира Светог Николе у Коморану.

9. нов. Са свештенством и верним народом Цркве служио у храму Свете Тројице у Трстенику. У току Литургије крстио дечака Наума Стефановића.

10. нов. Служио у храму Свете Тројице у Горњем Катуну. Одликовао јереја Бобана Поповића чином протопрезвитера.

11. нов. У амфитеатру цркве Лазарице присуствовао предавању на тему „Знаменити ученици и професори Богословије Светог Саве у Београду“, које су одржали монах Игнатије Марковић и професор Бранислав Кецић.

13. нов. Служио са свештенством и монаштвом крушевачке, врањске и нишке епархије свеноћно бдение у манастиру Лешје. Постригао искушеницу Веру у чин расофорне монахиње с именом Рафаила. Служио Чин освећења храма, потом Свету архијерејску Литургију.

14. нов. Био је члан делегације која је у Београду дочекала патријарха московског и све Русије Кирила.

20. нов. Служио бдение у капели храма Светог Георгија у Крушевцу.

21. нов. Служио Свету архијерејску Литургију у манастиру Светог Архистратига Михаила код Ћићевца.

22. нов. Служио у цркви Светих апостола Петра и Павла у селу Стопања. Потом је присуствовао свечаном програму обележавања 60 година основне школе „Кнегиња Милица“ у Почековини и представљену књиге „ОШ Кнегиња Милица – Доњи Рибник“, аутора Милије Стефановића.

29. нов. Служио у параклису храма Светог Георгија у Крушевцу.

30. нов. Са свештенством и ђаконством града служио Литургију у болничкој цркви Свети Козма и Дамјан у Крушевцу.

3. дец. Служио бдение уочи Ваведења у манастиру Дренча.

4. дец. Са свештенством Епархије служио Литургију у манастиру Велуће.

5. и 6. дец. Присуствовао Међународном научном ску-

пу „Православни свет и Први светски рат“ у организацији Православног богословског факултета у Београду.

Од 7. до 15 дец. на позив Викарног Епископа моравичког Г. Антонија посетио Подворје СПЦ у Москви и учествовао на семинару посвећеном делима Светог Симеона Новог Богослова. Са Патријархом Руске Православне Цркве Г. Г. Кирилом, Епископ крушевачки Г. Давид и остали Архијереји Српске Православне Цркве служили су Свету божанствену Литургију у храму светог Јована Претече у Москви.

17. дец. Служио у храму Успења Пресвете Богородице у Варварину.

18. и 19. дец. У Лазарици служио бдение уочи своје крсне славе, а сутрадан на дан Светог Николаја Мирликијског и Свету Литургију заједно са Његовим Преосвештенством Епископом бачким Г. Иринејем и свештенством и монаштвом Епархије крушевачке.

21. дец. Детињци. Служио Литургију у храму Вазнесења Господњег у Великој Дренови. После трпезе љубави посетио манастир Светог Илије, упознао се са радовима на реновирању старог конака и разговарао са игуманијом Серафимом о даљим плановима за уређење манастирске порте.

24. и 25. дец. Одржао редовна предавања на Богословском факултету у Београду.

28. дец. Свети Оци. Присуствовао Светој Литургији у храму Св. Ђорђа у Крушевцу којом је началствовао свештеник Перица Стојић.

29. дец. Присуствовао отварању изложбе фоторафија слабовиде девојчице Виктоније Драгић у холу Крушевачког позоришта.

30. дец. Одржао седницу са архијерејским намесницима Епархије крушевачке. Протојерej-ставрофор Будимир Којић (крушевачко), протојерej-ставрофор Ђорђе Марјановић (темнићко), протојерej Марјан Вујовић (трстеничко), протојерej Владица Столић (ражањско) и протојерej Вукман Петровић (жупско) известили су Епископа о духовном и материјалном животу црквених општина у 2014. години и о раду свештеника и црквених одбора.

Приредила

Љубица Петковић